

Analýza rizik turistických zájezdů do vybrané destinace

Alice Kolářová

Bakalářská práce
2015

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Alice Kolářová**
Osobní číslo: **L12050**
Studijní program: **B3909 Procesní inženýrství**
Studijní obor: **Ovládání rizik**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Analýza rizik turistických zájezdů do vybrané destinace**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte průzkum literárních pramenů souvisejících s cestovním ruchem a bezpečností.
2. Analyzujte bezpečnostní rizika turistických zájezdů do vybrané turistické destinace.
3. Na základě analýzy navrhněte doporučení pro zlepšení bezpečnosti turistických zájezdů.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] HESKOVÁ, Marie. Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy. 2. upr. vyd. Praha: Fortuna, 2011, 216 s. ISBN 978-80-7373-107-6.

[2] PALATKOVÁ, M. Marketingová strategie cestovního ruchu. Praha: Grada, 2006. 341 s. ISBN 80-247-1014-5.

[3] BUZAN, Barry, WAEVER, Ole a WILDE, Jaap de. Bezpečnost: nový rámec pro analýzu. 1. vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. 267 s. Současná teorie mezinárodních vztahů. ISBN 80-903333-6-2.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Marek Tomašík, Ph.D.

Ústav krizového řízení

Datum zadání bakalářské práce:

6. února 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

16. května 2015

V Uherském Hradišti dne 20. února 2015

doc. RNDr. Jiří Dostál, CSc.
děkan

Ing. et Ing. Jiří Konečný, Ph.D.
ředitel ústavu

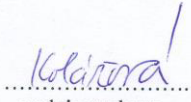
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Téma bakalářské práce Analýza rizik turistických zájezdů do vybrané destinace se zabývá státem Izrael s případnými bezpečnostními riziky dané oblasti pro turisty. Cílem práce je analyzovat bezpečnostní rizika turistických zájezdů do Izraele. Práce je rozdělena na dvě části teoretická a praktická. V první části jsou vysvětleny základní pojmy spojené s cestovním ruchem a bezpečností. Druhá část je věnována státu Izrael a jeho obecnou charakteristikou a analyzováním potenciálních rizik v zemi. Součástí práce je dotazníkové šetření.

Klíčová slova: rizika, bezpečnost, cestovní ruch, analýza, Izrael

ABSTRACT

Bachelor thesis Risk Analysis package tours to the selected destination is engaged in the state of Israel with potential safety risks that area for tourists. The aim is to analyze risks in tourist trips to Israel. The work is divided into two parts: theoretical and practical. The first section explains the basic concepts related to tourism and security. The second part is devoted to the state of Israel and its general characteristics and analyzing potential risks in the country. The thesis includes survey

Keywords: risks, security, tourism, analysis, Israel

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mojí bakalářské práce Mgr. Markovi Tomašíkovi, Ph.D. za pomoc při vypracování. Poděkování patří i respondentům, kteří se podíleli na vyplňování dotazníku.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYMEZENÍ POJMŮ	12
1.1 BEZPEČNOST.....	12
1.1.1 Rozdělení bezpečnosti	12
1.2 BEZPEČNOSTNÍ HROZBA.....	12
1.3 HROZBA.....	13
1.3.1 Dělení hrozeb.....	13
1.4 RIZIKO	13
1.5 ANALÝZA RIZIK.....	13
1.6 CESTOVNÍ RUCH.....	14
1.6.1 Destinace.....	14
1.6.2 Turismus jako jev vzájemného porozumění mezi národy	15
1.6.3 Globální etický kodex v turismu UNWTO.....	15
1.6.4 Rozvoj cestovního ruchu	15
1.6.5 Faktory ovlivňující cestovní ruch	16
2 VZTAH MEZI BEZPEČNOSTÍ A CESTOVNÍM RUCHEM	17
2.1 BEZPEČNOSTNÍ HROZBY, KTERÉ PŮSOBÍ NA CESTOVNÍ RUCH.....	17
2.2 VLIV TERORISMU NA CESTOVNÍ RUCH	17
2.3 VÁLKA A OZBROJENÉ KONFLIKTY	17
2.4 VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU VE VZTAHU K BEZPEČNOSTI DESTINACE.....	18
2.5 GLOBÁLNÍ NEBEZPEČÍ	18
2.6 MÉDIA JAKO OVLIVŇUJÍCÍ FAKTOR.....	19
2.7 BEZPEČNOST DESTINACE.....	20
2.8 POLITICKÁ A EKONOMICKÁ SITUACE	21
II PRAKTICKÁ ČÁST	23
3 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA IZRAELE.....	24

4	ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK V IZRAELI.....	25
4.1	BEZPEČNOSTNÍ RIZIKA V IZRAELI	25
4.1.1	Vojenský sektor bezpečnosti.....	25
4.1.2	Politický sektor bezpečnosti	26
4.1.3	Společenský sektor bezpečnosti.....	26
4.1.4	Ekonomický sektor bezpečnosti	27
4.1.5	Environmentální sektor bezpečnosti	27
4.1.6	Výsledky analýzy rizik v Izraeli.....	28
4.2	BEZPEČNOST IZRAELE DLE SVĚTOVÉHO INDEXU MÍRU	29
4.3	MAPA TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ NA ÚZEMÍ IZRAELE.....	32
4.4	SWOT ANALÝZA TURISTICKÉ DESTINACE IZRAEL.....	33
4.5	ANALÝZA PŘÍJEZDOVÉHO TURISMU V IZRAELI 1966-2013	36
4.5.1	Období 1966 – 1990	36
4.5.2	Jomkipurová válka.....	37
4.5.3	Libanonská válka	37
4.5.4	Druhá intifáda	37
4.5.5	Rok 2013.....	37
4.6	DOPORUČENÍ A RADY POTENCIÁLNÍM TURISTŮM.....	38
4.6.1	Doporučení Ministerstva zahraničních věcí České republiky.....	38
5	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ A ROZBOR	40
5.1	CÍL VÝZKUMU	40
5.2	METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	40
5.3	HODNOCENÍ DOTAZNÍKU	40
5.4	VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	47
6	SHRNUTÍ ANALÝZI BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK VE VYBRANÉ DESTINACI	49
6.1	NÁVRHY DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ BEZPEČNOSTI V TURISTICKÉ DESTINACI.....	50
	ZÁVĚR	51
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	52
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	57

SEZNAM OBRÁZKŮ	58
SEZNAM TABULEK.....	59
SEZNAM GRAFŮ	60
SEZNAM PŘÍLOH.....	61

ÚVOD

Jeden z hlavních důvodů, proč jsem si vybrala téma své bakalářské práce „Analýza rizik turistických zájezdů do vybrané destinace“ je ten, že mám velmi blízký vztah k cestování. Zajímám se o zvyklostech určité země a její kultury, obyvatel, bezpečnosti a aktuálním dění v dané oblasti.

Cestovní ruch narůstá na své popularitě a u mnohých z nás se stal součástí životního stylu. Jednoznačně nejčastějším důvodem, proč lidé cestují, je ten, že jezdí za tím, co ve své zemi nemají nebo postrádají. Například vydávají se do exotických míst k moři nebo chtějí zažít dobrodružství na horách či cestování na vlastní pěst. Výběr atraktivních destinací často může souviset s bezpečnostními riziky. Právě rizika a jejich analýza ve vybrané destinaci budou předmětem mé bakalářské práce.

Zaměřila jsem se na Blízký Východ, který je jednou z nejsledovanějších oblastí světa, v důsledku několikaletého politického vývoje, konkrétně na stát Izrael. Zájem turistů navzdory věčným obavám z válečných konfliktů a s tím spojených rizik nepolevuje a neustále sem míří turisté nejen z celého světa, ale i České republiky, neboť je to místo uznávaného náboženského významu. Rozhodla jsem se proto zjistit rizika spjatá s cestováním do Izraele a jaký mají vliv na cestovní ruch.

Cílem mé bakalářské práce je analyzovat stávající nebo možná rizika ve vybrané destinaci a zjistit jaký mají vliv na cestovní ruch. Vybrala jsem si pro to turistickou destinaci, která je rizikovější, avšak pro turisty stále vyhledávanou – Izrael.

Do své práce zahrnu dotazníkové šetření, které odhalí, jak vnímají bezpečnost v Izraeli potenciální návštěvníci. Výsledky z průzkumu budou prezentovány vytvořenými grafy.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMŮ

Práce se zabývá vztahem bezpečnosti a cestovního ruchu v Izraeli. Na začátek si vymezíme základní pojmy, které jsou nezbytnou součástí pochopení práce a je nutné jednotlivé pojmy více konkretizovat.

1.1 Bezpečnost

Názory na bezpečnost prošly bohatým historickým vývojem, jehož výsledkem je řada zavedených pojmů, které se v diskusi na toto téma běžně používají, ale jsou velmi často vykládány různými způsoby. [1] Často se používají i v obecné mluvě, i v řadě oborů společenských (politologie, sociologie, psychosociologie, ekonomie), přírodovědných (medicína, ekologie) i technických (strojírenství, informatika).

Autoři české bezpečnostní terminologie doporučují bezpečnost vymezit „*jako stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby pro objekt (zpravidla národní stát, popř. i mezinárodní organizaci) s jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat.*“ [2]

1.1.1 Rozdělení bezpečnosti

Pojetí bezpečnost je poměrně rozsáhlé a tak se může následně dělit například podle příčiny vzniku hrozeb, které způsobují nebezpečí, nebo nástrojů, prostředků a institucí, které se starají o bezpečnost. Při takovém pohledu na bezpečnost bychom mohli využít názoru vědců z tzv. kodaňské školy, kteří rozdělili bezpečnost na sektory. Jedná se o politický sektor, vojenský, ekonomický i environmentální. Zmiňované rozdělení tak dává možnost analyzovat a rozpoznat případná bezpečnostní rizika lépe. [3]

1.2 Bezpečnostní hrozba

Bezpečnostní hrozba je podle bezpečnostního analytika M. Balabána jev, který se ztotožňuje se skutečností a působí naprosto nezávisle na vůli těch, kterých se dotýká. Porovnávaný objekt (nejčastěji stát), na který určité riziko má vliv, musí přijmout rozhodnutí. [4]. Podle J. Eichlera může být „bezpečnostní hrozbou projev, gesto, opatření nebo čin, který odráží schopnost, nebo dokonce záměr někomu způsobit škody“. [5]

1.3 Hrozba

Hrozba je přírodní nebo člověkem podmíněný proces představující potenciál, tj. schopnost zdroje hrozby být aktivován a způsobit škodu. Tento potenciál může být spuštěn záměrně nebo náhodně a využit pro atakování (napadení) specifických zranitelností aktiva.[6]

1.3.1 Dělení hrozeb

Hrozby je možné dále konkretizovat. Z geopolitického hlediska mohou být přímé, bezprostřední, a nepřímé. Z časového hlediska naléhavé nebo latentní. Dělí se i podle různých dimenzí bezpečnosti na vojenské, politické, ekonomické, ekologické, sociální a kulturní. Podle původce hrozby jsou záměrné nebo nezáměrné (většinou se jedná o přírodní jevy).[7]

1.4 Riziko

Riziko je veličina spíše abstraktní (nehmotná) a pravděpodobnostně kvantitativní, sekundárně (výpočtem, úvahou) odvozená od hrozby. Představuje možnost vzniku události s výsledkem odchylným od předpokládaného cíle, a to s určitou objektivní matematickou nadějí či statistickou pravděpodobností. Je to tedy kvantifikovaná nejistota. Hovoří se o míře (váze) hrozby.[8]

1.5 Analýza rizik

Analýza rizika je základním prvkem rizikového inženýrství a je nutnou podmínkou pro rozhodování o riziku, a tedy základním procesem v managementu rizika.

V rámci organizování zdravého krizového managementu je nutno vyškolit sebe a svoje manažery ke zkoumání každé neobvyklé situace – protože jde o varování, signál, a projev latentní krize. Jakmile zjistíme signál, je nutno si položit otázku, zdali a co by mělo být s tímto problémem učiněno.

Je to fluidní situace, proces ostražitého rozhodování. Jde o plánování pro všechny eventuality; je to kladení otázek „co kdyby“.

Cílem analýzy rizika je dát:

- manažerovi rizika podklady pro ovládání rizik
- rozhodovateli podklady pro rozhodování o riziku [9]

1.6 Cestovní ruch

Definovat cestovní ruch přesně a jednoduše vzhledem k jeho komplexnosti a provázanosti s různými disciplínami a obory není možné. Existuje řada definic zdůrazňující však pouze určitou oblast cestovního ruchu. Nicméně shodnou se alespoň na určitých charakteristikách:[10]

- dočasnost změny místa stálého bydliště a dočasnost pobytu mimo něj,
- nevýdělečný charakter cesty a pobytu (jsou obvykle realizovány ve volném čase),
- vztahy mezi lidmi, jež cestovní ruch vyvolává.[11]

Podle M. Heskové je cestovní ruch společensko-ekonomický fenomén, který každoročně představuje největší pohyb lidské populace. Je součástí způsobu života obyvatel, zejména ekonomicky vyspělých zemí a ve světovém měřítku patří mezi největší odvětví.[12]

Definice cestovního ruchu podle UNWTO (United Nations World Tourism Organization – Světová organizace cestovního ruchu):

„Cestovní ruch je činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a služebních cest (osoba nesmí být odměňována ze zdrojů navštíveného místa)“.[13] Dle V. Malé turismus (cestovní ruch) činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí, a to na dobu kratší, než je stanoveno, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě (výdělečná činnost není v navštíveném místě založena na trvalém či přechodném pracovním poměru). Doba pobytu mimoběžné životní prostředí je v domácím turismu do šesti měsíců, v mezinárodním turismu do jednoho roku.[14]

1.6.1 Destinace

Podle Biegera i definice WTO je destinace chápána jako „geografický prostor (stát, místo, region), který si návštěvník (segment) vybírá jako svůj cíl cesty“. Destinace nabízí služby,

jako jsou ubytování, stravování, sportovní aktivity a zábava. Za nejmenší možnou destinační jednotku je považován rezort. [15]

1.6.2 Turismus jako jev vzájemného porozumění mezi národy

Turismus bývá považován za prostředek porozumění mezi návštěvníky destinace a rezidenty a za prostředek udržení dobrých vztahů mezi národy. Turismus lze rovněž chápat jako prostředek k budování sociokulturního pilíře udržitelného rozvoje (nejen turismu). Na druhé straně je třeba počítat i s negativním působením turismu v sociokulturní oblasti spojeným s následujícími faktory:

- střetávání rozdílných kultur – obohacování či degradace sociokulturního prostředí destinace,
- vlivy pozitivní, ale i negativní,
- v reálném prostředí se může turismus stát naopak kontroverzním tématem ve vztahu návštěvníků a rezidentů (významnou roli hraje ekonomický pilíř udržitelného rozvoje).

Zásady chování subjektů v turismu jsou předmětem Globálního kodexu etiky v turismu UNWTO, který rámcově stanovuje morální pravidla tak, aby mohl být turismus za prostředek porozumění mezi národy skutečně považován.[16]

1.6.3 Globální etický kodex v turismu UNWTO

Etický kodex cestovního ruchu shrnuje zásady chování a činností nejen pro podnikatele v cestovním ruchu, ale i návštěvníky. Tento Kodex nastavuje rámec pro zodpovědný a udržitelný rozvoj cestovního ruchu. Cílem tohoto dokumentu je snaha o minimalizaci negativních dopadů cestovního ruchu na životní prostředí a kulturní dědictví v budoucnosti a maximalizaci přínosů pro obyvatele destinací. Dokument je postaven na deseti principech (článcích) – devět z nich jsou pravidla pro účastníky cestovního ruchu a desátý se zabývá implementací pravidel do praxe.[17]

1.6.4 Rozvoj cestovního ruchu

Na celém světě každý rok cestují velké skupiny lidí za účelem uspokojení určitých potřeb, mezi které patří například relaxace, odpočinek, poznání kultury, prostředí a získání nových

zážitků atd. Cestovní ruch se tím pádem stává součástí životního stylu obyvatel.[18]Rozvoj cestovního ruchu, účast obyvatelstva na něm a výběr destinace ovlivňuje řada faktorů.[19]

1.6.5 Faktory ovlivňující cestovní ruch

Faktory ovlivňující cestovní ruch dělí teoretici cestovního ruchu do tří skupin: na faktory lokalizační, realizační a selektivní. Mezi lokalizační patří zejména klima, geologie, fauna tak i památky, zvyky atd. Z pohledu cestovatele je tedy lokalizační faktor především „to, co se musí vidět“. Realizační faktory umožňují danou oblast dosáhnout (doprava) a využít (ubytovací služby, stravovací). A selektivní faktory určují, zda někdo vůbec přijede, a když přijede, tak kdo to bude a v jakém počtu a zda cestovní ruch v dané oblasti může vůbec existovat.[20]

2 VZTAH MEZI BEZPEČNOSTÍ A CESTOVNÍM RUCHEM

2.1 Bezpečnostní hrozby, které působí na cestovní ruch

Podle Pizama a Mansfelda jsou celkově zaznamenány čtyři skupiny hrozeb, které by mohly negativně ovlivňovat systém cestovního ruchu. Zejména jde o bezpečnostní poměry, které jsou ve vztahu s terorismem, trestnou činností, občanskými konflikty a válkami. Případy, které již v minulosti nastaly, dokazují, že neklidné prostředí při dopadu zmiňovaných incidentů narušuje cestovní ruch.[21]

2.2 Vliv terorismu na cestovní ruch

Existuje mnoho různých definic pro terorismus, jednu z nejvíce užívaných používá Ministerstvo vnitra České republiky: „Terorismus je plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů.“ [22]

Je nesporné, že terorismus má negativní vliv na cestovní ruch. Z analýzy informací, které proudily po teroristických útocích v USA v roce 2001 světovými médii, z analýzy dat jasně vyplynulo, že cestovní ruch vážně bojoval s následky těchto ataků. Dopady byly cítit skoro všude ve světě, terorismus postihl cestovní ruch globálně.[23]

Důvodů proč teroristé útočí právě na turisty, může být několik. Chtějí například dosáhnout mezinárodní publicity, zdiskreditování vlády nebo poškození ekonomiky.

Podle O. Krejčího obecně existuje několik teroristických cílů. Jedním z nich může být, že teroristická akce upozorňuje na existenci, odhodlání a program teroristické organizace. Dosáhnout tohoto cíle se v podmínkách masových sdělovacích prostředků a jejich orientace na dramatické, drastické a exkluzivní zprávy stává relativně snadné. Dalším cílem teroristické akce může být zničení vybraného objektu či objektů, likvidace konkrétního člověka či lidí, slouží k zastrašení politické moci ve snaze vynutit si jednání. Může se jednat také o strategický cíl. Terorismus zde představuje nástroj vedoucí k destabilizaci režimu. [24]

2.3 Válka a ozbrojené konflikty

Ozbrojené konflikty současnosti jsou v mnoha případech odkazem dvoupólového rozdělení světa během studené války, která probíhala souběžně s procesem postupného odstraňování

kolonizace a jeho následků. Režimy v nově vzniklých státech se často orientovaly na supervelmoci ve snaze dostat se k moci, nebo se u ní udržet, a to bez ohledu na dopady této politiky na situaci v konkrétní zemi.[25]

Tradičním ohniskem napětí, resp. oblastí s řadou ohnisek je Blízký východ. Obvykle se za hlavní považuje Palestina, resp. dlouholetý izraelsko-palestinský konflikt. Vláda Hamásu v pásmu Gazy a neústupnost Izraele je zdrojem neustálého napětí, které hrozí kdykoli přerůst ve vážnější konflikt.[26]

Mezinárodní konflikty probíhají mezi jednotkami mezinárodního systému, jimiž mohou být státy i další aktéři mezinárodního systému. Vnitrostátní konflikty probíhají uvnitř jednotek mezinárodního systému. Mezi ně jsou řazeny války o nezávislost, občanské války a autonomistické konflikty. Je však poměrně časté, že vnitrostátní konflikt získá mezinárodní dimenzi, a to zejména v důsledku diplomatické, vojenské nebo jiné pomoci dalších států, rozšíření se do jiných zemí, případně intervencí států regionu či mezinárodního společenství.[27]

2.4 Vývoj cestovního ruchu ve vztahu k bezpečnosti destinace

V dnešní době jednoznačně není sporu o tom, že mezinárodní cestovní ruch je jedním z několika výrazných případů propojení světa v jednu velkou společnost. Každoročně počet turistů roste. Statistiky dokazují, že vzrůst globálního cestování nedokázala zastavit ani ropná krize 70. let nebo terorismus 11. září. Ani vzniklé ekonomické krize cestovní ruch nezastaví, v takovém případě spíše zpomalí. V každém případě může docházet k poklesu přívalu turistů v určitých regionech či turistických destinacích z mnoha důvodů. Mezi hlavní příčiny můžeme zařadit změny politického kurzu konkrétní země, špatná pověst země z důvodu bujaré byrokracie, kriminalita, terorismus, korupce nebo náboženské spory, následně se může jednat o špatné zajištění služeb turistům a v neposlední řadě nezájem způsobený přírodními katastrofami.[28]

2.5 Globální nebezpečí

Turista při zamýšlení svojí cesty je v dnešní době ovlivňován mnohem více stránkou bezpečnosti, než bylo vnímáno v minulosti. Svět se čím dál tím víc stává nebezpečnějším. V důsledku růstu světové populace se zvyšuje tlak a rozpory o zdroj pitné vody, suroviny a

potraviny. Rozdíly mezi ekonomickou vyspělostí některých zemí a jejich obyvateli rostou. Pozornost konkrétních států jsou pevně provázané, lokální problémy se stávají mezinárodními. Dělalí se pokroky ve vyvíjení lepších zbraní a nelegální obchod s nimi. Pozorovat můžeme také, že terorismus a organizovaný zločin jsou na předních příčkách globalizačních trendů. V silniční dopravě jsou auta rychlejší, provoz je hustější a vzhledem k tomu roste počet obětí při dopravních neštěstích. Svět je znečištěn odpadky a odpady. Skvělé pokroky jsou zaznamenány v lékařství, ale ve většině případů jsou výsledky utlumeny zdravotními dopady chemizace prostředí a potravin, hektického životního stylu, bídou nebo špatnou distribucí léků a lékařské pomoci. Také nakonec příroda, svými opakovanými extrémními projevy dává najevo, že lidstvo se nechová jako rozumný hospodář na naší planetě. Zprávy a úvahy o civilizačních hrozbách čteme denně. Turista ale nemůže nikdy dost přesně odhadnout, kdy a v jaké podobě se s těmito hrozbami na cestách setká tváří v tvář právě on. Globální rizika se totiž v několika podobách promítají do lokálních problémů jako je chudoba, kriminalita nebo špatná hygiena.[28]

2.6 Média jako ovlivňující faktor

Cestování po celém světě, obzvlášť do některých oblastí se pro turisty stává poměrně nebezpečnějším. V dnešní době je vnímání hrozeb oproti minulosti umocněno tím faktem, že jsme o rizicích více informováni. Televizní kanály vysílající zpravodaj a hlavně internet zprostředkovávají záplavu informací z celého světa. Pohromy, havárie, tragédie již nebývají pouze hlavním oborem působnosti bulvárních médií. A i přes tento negativní vývoj je cestování stále populární.

Otázkou je jak turista vnímá stupeň bezpečnosti či nebezpečnosti své turistické destinace. Především si svůj názor utváří o svém cestovatelském cíli pomocí informací, které dostává z médií, od kolegů a kamarádů nebo při návštěvě z některých otevřených prezentacích, například cestovatelské festivaly a veletrhy cestovního ruchu. Takže informace, které jsou dostávány veřejnosti, hrají klíčovou roli ve vnímání bezpečnosti destinace a hodně turistů, ať již z nečinnosti nebo neschopnosti vyvíjet souvislosti s obdrženými fakty, se tak přidávají k většinovému vnímání.

Bez ohledu na to, jaké si zvolíme informační zdroje o určité turistické destinaci, ať již turistické tištěné průvodce nebo doporučení Ministerstva zahraničních věcí, je velice a po každé podstatné stáří informace. Okolnosti se mění a to v politických a ekonomických situ-

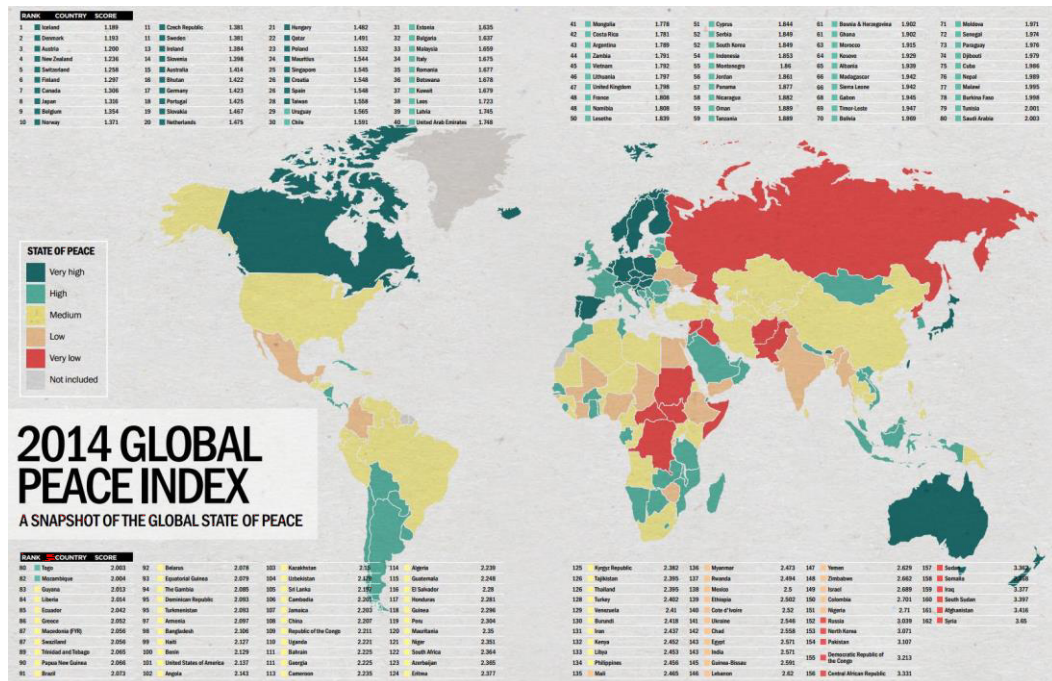
acích i během pár dnů. Zprávy o akcích separatistických skupin, útocích na cizince s rasistickým podtextem nebo únosech turistů určitě nejsou nejlepší pozvánkou k cestě. [29]

2.7 Bezpečnost destinace

Jedno z nejdůležitějších kritérií pro výběr destinace je bezpečnost. Jestliže je atraktivní destinace, která je v nestabilní situaci, tak cestovní ruch do této země bude klesat. Turisté nebudou cestovat do destinace, o které jsou přesvědčeni, že pro ně není dostatečně bezpečná. Také zajištění nákladů na bezpečnost neustále stoupají. Kolikrát se může bohužel jednat pouze o špatnou image destinace, ale přitom její bezpečnost je nepoškozená. I z takového důvodu existuje Světový mírový index a Index konkurenceschopnosti, který má na starosti posouzení bezpečnosti destinace.[30]

Žijeme ve velmi klidném století v dějinách lidstva, ale 2014 Global Index Peace ukazuje, že v posledních sedmi letech dochází k pozoruhodnému zhoršení úrovně míru. Svět se stal méně klidný za poslední rok, a to zejména v důsledku zvýšení teroristické činnosti, počet konfliktů a počet uprchlíků a vysídlených osob.

Obrázek 1 Global Peace Index

Mezi nejkřidnější země v roce 2014 patří Island, Dánsko a Nový Zéland. Naopak Sýrie nahradí Afghánistán jako světově nejméně mírumilovnou zemi. Letos analýza zahrnuje poznatky z nové analýzy rizika země. Výzkum identifikoval 10 zemí, které by se mohly zhoršit v průběhu příštích dvou let, jsou to: Zambie, Haiti, Argentina, Čad, Bosna a Hercegovina, Nepál, Burundi, Gruzie, Libérie a Katar.[31]

Důležitou roli mohou hrát výsledky hodnocení Indexu konkurenceschopnosti cestovního ruchu při ohodnocování bezpečné destinace. Měří politiku, výkonnost jednotlivých zemí a využívá tři dílčí indexy (turistický regulační rámec, podnikatelské prostředí, kultura) a zprostředkovává celkovou kvalitu, budoucí potenciál a dlouhodobou udržitelnost odvětví cestovního ruchu. Pro rok 2013 se na předních příčkách umístily státy Švýcarsko, Německo, Rakousko a čtvrté Španělsko, které si polepšilo z osmé pozice v roce 2011. Izrael se drží na 53. místě.[32]

2.8 Politická a ekonomická situace

Obecně platí, že cestovní ruch (stejně jako jakákoli smysluplná lidská činnost) se ve větší míře rozvíjí v mírovém uspořádání světa. Pak také záleží na vnitropolitické uvnitř země (regiónu) a na charakteru politického systému. V případě stabilizace politického klimatu dochází k intenzivnějšímu rozvoji vnitrostátního cestovního ruchu a k vyššímu zapojení do mezinárodního cestovního ruchu. Naopak konfliktní situace znamená degradaci cestovního

ruchu. Jiným příkladem může být stav Izraele, kde je ovšem cestovní ruch motivován náboženstvím a proto nezaznamenal pokles odpovídající tamní situaci. Co se týče formy vlády, otevřená demokratická společnost cestovnímu ruchu nebrání a naopak ho podporuje. Totalitní a represivní režimy se snaží cestovní ruch omezovat (např. bývalá NDR, jejíž občané směli víceméně navštěvovat pouze Československo a Maďarsko). Mezi politické faktory řadíme také omezení cestovního ruchu díky státním hranicím nebo směnitelnosti měny.[33]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA IZRAELE

Rozloha: 22 072 km² včetně Golanských výšin a východního Jeruzaléma
z toho vodní plochy 474 km² (Galilejské jezero 164 km², Mrtvé moře 310 km²)

Počet obyvatel: 8,24 mil.

Národnostní složení

Židé 75,1 %

Arabové 20,7 %

Ostatní 4,2 %

Úřední jazyky:

hebrejšтина, pro arabskou menšinu arabština

Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

severní oblast (Nazaret), oblast Haify, hlavní město Jeruzalém, oblast Tel Avivu, střední oblast (Ramla), jižní oblast (Beerševa)

Země se rozkládá navíc mezi třemi pouštěmi – Syrskou, Akabskou a Saharskou a také je ohraničena třemi moři – Středozezemním, Rudým a Mrtvým.

Izrael je zemí, která má velký potenciál v oblasti rozvoje cestovního ruchu. Nabízí pestrou paletu přírodních, kulturních i historických atraktivit, z nichž některé mají světový význam. Na území Izraele se například nachází řada posvátných poutních míst. Země má celkem osm památek zapsaných na Seznamu světového dědictví UNESCO.

V zemi se však rozvíjí také klasická pobytová turistika, na pobřeží vznikají nová zajímavá letoviska lemovaná plážemi. Izrael tak přitahuje jak milovníky poznávání, tak i vyznavače vodních sportů a odpočinku na prosluněných plážích. Jednou z nejnavštěvovanějších lokalit je Jeruzalém – město tří hlavních náboženství. Místo, kde stával Jeruzalémský chrám, z něhož se do dnešního dne podařil dochovat je pozůstatek v podobě Zdi nářků. Nachází se zde také třetí nejsvětější místo islámu – Skalní dóm a mešita Al-Aksá. Vynechat bychom při návštěvě Izraele neměli ani metropoli Tel Aviv nebo Betlém, který je rodištěm krále Davida a Ježíše Krista. A kdo nebyl u Mrtvého moře, jako by nebyl v Izraeli. Právě Mrtvé moře je největším přírodním lákadlem zahraničních návštěvníků. Nejenže jde o nejnižše položené slané jezero, ale je také nejslanějším jezerem na světě, jehož voda člověka při koupeli nadnáší. [34]

4 ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK V IZRAELI

4.1 Bezpečnostní rizika v Izraeli

Z hlediska bezpečnosti každé země ve vztahu k cestovnímu ruchu je nezbytné zabývat se několika odvětvími bezpečnosti, a to zejména problematikou vojenskou, politickou, společenskou, ekonomickou či environmentální. Nutno podotknout, že mezi jednotlivými odvětvími bezpečnosti existuje jen pomyslná hranice, neboť tyto uvedené faktory spolu vzájemně souvisejí a ovlivňují se. Takové ideologie je užito rovněž v následujícím textu, který se zabývá konkrétními bezpečnostními riziky ve státě Izrael.

4.1.1 Vojenský sektor bezpečnosti

V souvislosti s bezpečnostními riziky v Izraeli nelze opomenout zmínit celou řadu ozbrojených konfliktů a válečných stavů, se kterými se tato země v minulosti potýkala, a které měli významný vliv na bezpečnostní situaci Izraele. Od konce 60. let 20. století byl Izrael bezprostředně zapojen do několika válečných konfliktů. Jednalo se zejména o Šestidenní válku, která proběhla v roce 1967, dále o tzv. opotřebovací válku, která proběhla v letech 1968 až 1970, poté tzv. Jomkipurskou válku z roku 1973 či první (rok 1982) a druhou (rok 2006) válku v Libanonu. [35].

Číslo jedna mezi bezpečnostními hrozbami je terorismus, který budeme analyzovat v následujícím odstavci.

25. února 1996 při mohutného výbuchu nálože v autobusu v centru Jeruzaléma zemřelo 28 osob a dalších 85 bylo zraněno, k útoku se přihlásilo militantní hnutí Hamas. 4. března 1996 sebevražedný pumový útok v centru Tel Avivu si vyžádal 14 mrtvých a 125 raněných, odpovědnost nese Hamas. V neděli 5. ledna 2003 se dva palestínští sebevražední útočníci postupně odpálili na centrálním autobusovém nádraží v Tel Avivu. Poté, co se odpálil první z nich, se asi dvě stě metrů od něj o půl minuty později odpálil další. Při útoku v přeplněné oblasti zahynulo 23 civilistů a dalších více než sto bylo zraněno.[36]

25. dubna 2015 na kontrolním stanovišti pohraniční policie nedaleko vchodu do památné jeskyně Machpela v Hebronu se pokusil dvacetiletý palestinský terorista Ali Muhammad Abu Ganem zavraždit policistu, který spolu s ostatními vojáky byl na stanovišti.[37]

Izraelský voják a civilistka v pondělí nepřežili útok dvou Palestinců, kteří na ně ve veřejném prostranství vytáhli nože. Útoky se udály krátce za sebou nejprve v Tel Avivu, později na Západním břehu Jordánu.[38]

Z poskytnutých informací vyplývá, že útoky se odehrávali už v minulosti a pokračují až do současnosti, tudíž neutichají a jsou hlavním problémem země.

4.1.2 Politický sektor bezpečnosti

K přerušení vývoje cestovního ruchu došlo ve 2. polovině 90. let 20. století. Příčinou byly teroristické útoky Palestinců. V rámci těchto útoků došlo k zasažení center měst v Izraeli. Interní politický konflikt byl završen zavražděním izraelského premiéra Rabina. Tato událost přispěla k tomu, že zahraniční turisté prvně spatřili Izrael jako nebezpečnou turistickou destinaci v důsledku vlastních vnitřních konfliktů[39]

Izrael zasáhla demonstrace proti rasismu a policejní brutalitě. 4. května 2015 protest, který se neobešel bez násilných střetů, svolali Izraelci etiopského původu v reakci na nahrávku, na které dva policisté obtěžují izraelského vojáka s africkými kořeny. Policisté oznámili, 56 zraněných je z řad bezpečnostních složek, 12 bylo demonstrantů. K uklidnění situace chce přispět izraelský premiér Benjamin Netanjahu, který má v plánu setkat se, se zástupci etiopské komunity a rovněž s obětí policejního obtěžování.[40]

V Izraeli jsou občanské nepokoje téměř na denním pořádku, demonstrace různého charakteru, potyčky a nepokoje, mohou ohrozit i turisty. Proto se nedoporučuje účastnit velkých shromáždění. Z příkladu vyplývá, že samotné bezpečnostní složky násilí nezvládají, tudíž je to další slabina Izraele, která vyvolává pocit nebezpečí.

4.1.3 Společenský sektor bezpečnosti

Izrael je parlamentní republikou, která sousedí s Libanonem, Sýrií, Jordánskem a Egyptem. Hlavní město, které je většinou uznávané, je Tel-Aviv, Izraelci vidí hlavní město svého

státu v Jeruzalému. Nachází se zde posvátná místa židovství, křesťanství i islámu. Hlavním náboženstvím v Izraeli je judaismus, menšina vyznává islám a necelá 3 % jsou křesťané. V Izraeli jsou náboženské nepokoje téměř na denním pořádku, není divu, že se situace mohou kdykoliv přiosťřovat a přerůst v povstání. Důkazem jsou i zprávy z médií.

Útok na synagogu v Har Nof byl svého druhu vyvrcholením dlouhotrvajících nepokojů a střetů mezi Palestinci a izraelskými občany a pořádkovými silami, při nichž v posledních týdnech a měsících zemřelo mnoho lidí. Někteří komentátoři to označují za pozvolný začátek třetí intifády.[41]

Směsice náboženství v Izraeli je příčinou mnoha konfliktů mezi obyvateli. Nesnášenlivost jednotlivých skupin může ohrozit turisty, neboť problém se může vyskytnout kdekoliv v zemi.

4.1.4 Ekonomický sektor bezpečnosti

V důsledku konfliktu s Hamásem (a dalšími militantními organizacemi v Gaze), který v letních měsících 2014 vyvrcholil 50-denní operací Ochranné ostří, byl snížen odhad hospodářského růstu Izraele pro letošní rok na 2,1%. Vedlejší náklady (propad turistického ruchu...).[42]

Z analýzy vyplývá, že v důsledku neustálých bojů dochází ke snižování hospodářského růstu Izraele, které má vliv na situaci v zemi a negativní atmosféra se může dotknout návštěvníků. Také propad turistického ruchu sebou přináší rizika, ochabnutí služeb pro turisty mohou přivodit pocit nebezpečí.

4.1.5 Environmentální sektor bezpečnosti

V sektoru environmentálním budeme se soustředit na katastrofy způsobené přírodními vlivy například zemětřesení, povodeň nebo ekologickou katastrofu způsobenou explozí.

Z environmentálních bezpečnostních hrozeb Izraele lze uvést zemětřesení. K rozsáhlejšímu zemětřesení došlo v Izraeli roku 1927 o síle 6,2 Richterovy škály. Na svědomí mělo životy 500 lidí a vyžádalo si 700 zraněných. Zemětřesení většího rozsahu postihují Izrael přibližně 1krát za 18 let. K menším otřesům za poslední dobu došlo ve druhé polovině roku 2013. Jednalo se o oblast Ejlat a pak o další oblasti na severu Izraele. Na základě nich došlo k revizi připravenosti Izraele na zemětřesení většího rozsahu. Ministr obrany Izraele

konstatoval, že země není připravena na zemětřesení. Do té doby nebylo poskytnuto žádné řešení pro ochranu před touto přírodní událostí. Poslední nácvik pro případy zemětřesení a přírodních katastrof bylo na celém izraelském území provedeno na podzim roku 2012. Na jeho základě byla odhalena řada nedostatků v souvislosti se schopností Izraele reagovat na přírodní katastrofy i události způsobené antropogenní činností. Větší polovina doporučení vyplývajících z provedeného cvičení pak nebyla do praxe nikterak implementována. „Podle speciálního ministerského výboru by zemětřesení většího rozsahu – 7,0 RichtEROVY stupnice – mohlo usmrtit až sedm tisíc lidí, osm a půl tisíce dalších zranit a téměř deset tisíc lidí by mohlo uvíznout v sutinách. Na 170 tisíc obyvatel by se v případě takovéto rozsáhlé katastrofy mohlo ocitnout bez střechy nad hlavou. Velké zemětřesení by mohlo zcela zničit 28 tisíc budov a dalších 290 tisíc narušit“[43].

Environmentální hrozbou Izraele jsou dále povodně. Kupříkladu lze uvést povodně z ledna roku 2013, kdy „přes víkend spadlo mezi 70 a 100 milimetry srážek na pobřežní planině, 40 až 70 milimetrů v Galileji a 20 až 25 milimetrů v okolí Jeruzaléma“[44]. Se záplavami se Izrael potýkal i v lednu letošního roku. V důsledku silné bouře a silných srážek byla nejvíce zaplavena oblast města Rafáh u hranice s Egyptem[45].

Bezpečnostní hrozbu ekologického charakteru představovala v prosinci roku 2014 exploze ropovodu Aškelon-Ejlat. Ropa způsobila ekologickou katastrofu v poušti Arava. Prioritou bylo vyčištění půdy v okolí přírodní rezervace Evrona[46].

4.1.6 Výsledky analýzy rizik v Izraeli

Izrael jsem podrobněji rozebrala v pěti sektorech bezpečnosti, vojenský sektor, politický, společenský, ekonomický a environmentální sektor. Ke každému sektoru jsem uvedla jeden nebo více příkladů, které se v minulosti odehrály, a analyzovala rizika, která by mohla ohrozit pobyt turistů v zemi.

Při zjišťování rizik v prvním sektoru (vojenský) jsem zjistila, že teroristické útoky a jejich rizika jsou poměrně vysoká, neboť již v minulosti se odehrálo mnoho teroristických akcí, které se ani v dnešní době státu Izrael nevyhýbá. I když teroristické útoky, ve většině případů, nejsou mířeny proti turistům, představuje to určité riziko při vstupu do země. Kvůli lokalizaci Izraele, které je obklopeno válčícími státy, např. Sýrií je vyšší riziko vojenského konfliktu.

Politický sektor poukazuje na demonstrace v zemi, které mohou dosáhnout velkých rozměrů, při kterém dochází k velkému počtu zraněných i obětí demonstrací. Při nedodržování zásad a doporučení se turista může dostat do ohrožení mnohdy až smrtelné nebezpečí.

Rizika, která plynou ze společenského sektoru, jsou hlavně nedodržování tolerance v náboženství. Pro bezpečný pobyt návštěvníků se doporučuje, dodržování kulturních a náboženských zvyklostí země, neboť Izrael je mnoho kulturní stát se svými specifiky. Při jejich neznalosti nebo nedodržení se mohou turisti dostat do problémů.

Ekonomický sektor a jeho nestabilita v důsledku ozbrojených konfliktů vyvolává další nepokoje spojené se snížením hospodářského růstu Izraele, čímž může ohrozit bezpečnost turistické destinace. Výsledkem může být snížení turistického ruchu a kvalita služeb pro turisty.

V posledním analyzovaném sektoru environmentálním jsem identifikovala rizika přírodních vlivů, které nejsou tak časné a nejsou bezprostřední hrozbou pro turisty.

4.2 Bezpečnost Izraele dle Světového indexu míru

Světový neboli globální index míru (anglicky Global Peace Index – GPI) je předním světovým relativním měřítkem národního míru. Prostřednictvím Světového indexu míru je měření národního míru dle 22 kvalitativních a kvantitativních ukazatelů. Z těchto ukazatelů lze uvést *„úroveň kriminality vnímaná společností, počet ochranných složek a policistů na 100 000 obyvatel, počet vražd na 100 000 obyvatel, počet vězňů na 100 000 obyvatel, snadnost přístupu k ručním a lehkým zbraním, úroveň organizovaného vnitrostátního zločinu, pravděpodobnost násilné demonstrace, úroveň násilné kriminality, politickou nestabilitu, úroveň porušování lidských práv, objem obchodu s hlavními konvenčními zbraněmi na 100 000 obyvatel, pravděpodobnost teroristického útoku počet mrtvých z organizovaného zločinu výdaje na armádu jako procento hrubého domácího produktu, počet zaměstnaných v armádě na 100 000 obyvatel, finanční prostředky na mírové mise Organizace spojených národů, průměrný počet těžkých zbraní na 100 000 obyvatel, objem vývozu těžkých zbraní na 100 000 obyvatel, počet vystěhovaných lidí jako procento populace, vztahy se sousedními zeměmi, počet vnitrostátních a mezinárodních bojových konfliktů a odhadovaný počet mrtvých z organizovaného mezinárodního konfliktu“* [47]. Výše uvedené ukazatele lze považovat za základní indikátory Světového indexu míru. Tento index však v sobě za-

hruje také celou řadu dalších ukazatelů. Vývoj Světového indexu míru Izraele je uveden v tabulce 1 níže a graficky znázorněn v grafu 1 dále.

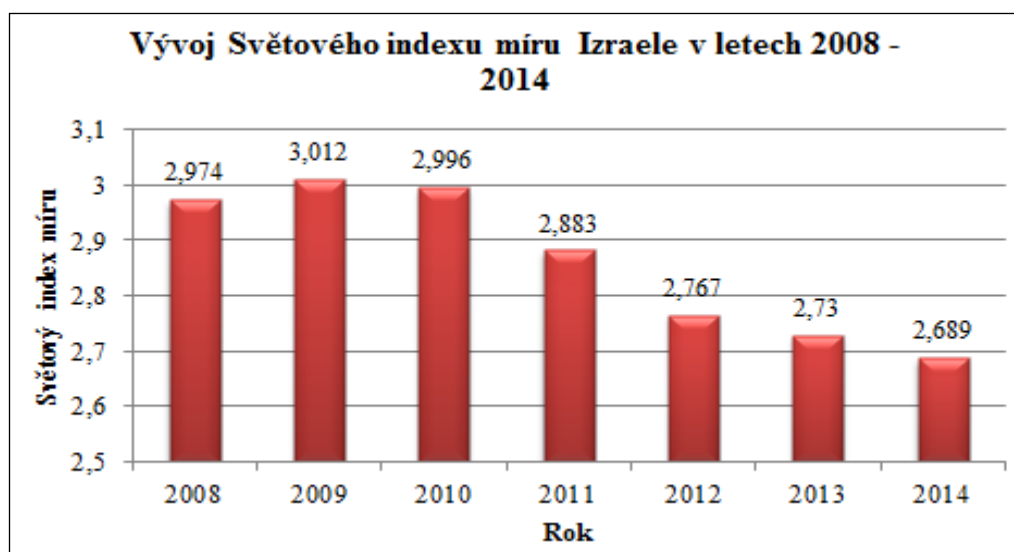
Tabulka 1 Vývoj Světového indexu míru Izraele v letech 2008 – 2014

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Světový index míru	2,974	3,012	2,996	2,883	2,767	2,73	2,689

Zdroj: Vlastní zpracování dle Global Peace Index. *Vision of Humanity* [online] 2015 [cit. 2015-04-25].

Dostupné z: <http://www.visionofhumanity.org/#/page/indexes/global-peace-index>.

Graf 1 Vývoj Světového indexu míru Izraele v letech 2008 – 2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle Global Peace Index. *Vision of Humanity* [online] 2015 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.visionofhumanity.org/#/page/indexes/global-peace-index>.

Dle dostupných údajů zachycuje vývoj Světového indexu míru Izraele období od roku 2008 do roku 2014. Průměrný Světový index míru Izraele za sledované sedmi-leté období odpovídá hodnotě 2,864. Největší hodnoty dosahoval Světový index míru Izraele v roce 2009. Od roku 2010 se však Světový index míru Izraele postupně snižuje (v minulém roce (tedy roku 2014) byla hodnota Světového indexu míru Izraele rovna hodnotě 2,689). Z tohoto lze usuzovat, že se bezpečnostní situace v Izraeli nepatrně zlepšuje. Zdaleka však v porovnání s jinými státy světa nedosahu-

je bezpečnostní situace v Izraeli úrovně, kterou by bylo možné považovat za bezpečnou.

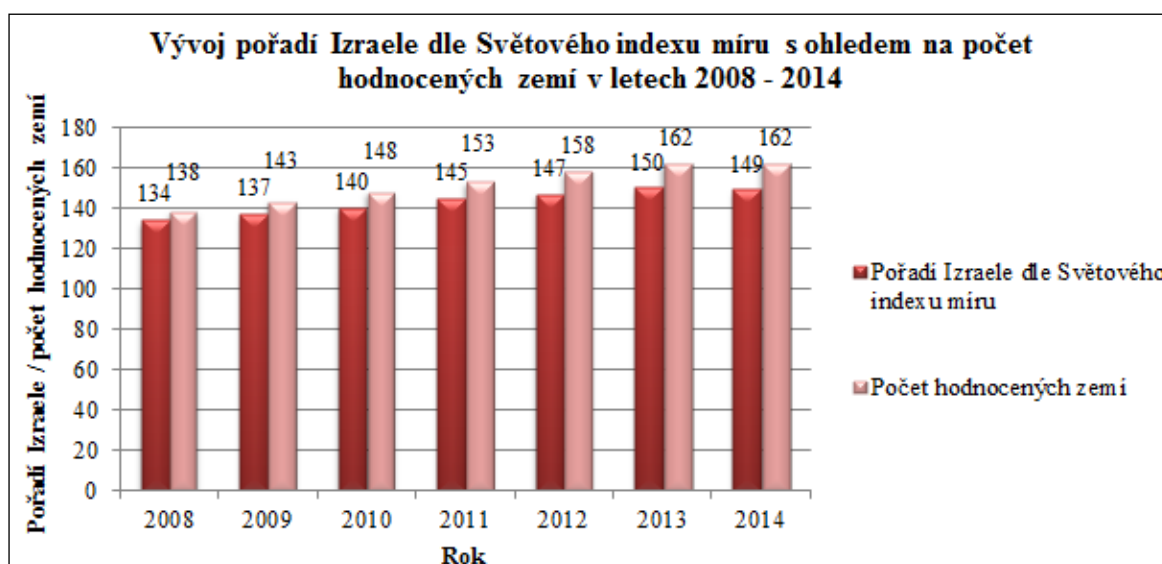
Vývoj pořadí Izraele dle Světového indexu míru s ohledem na počet hodnocených zemí od roku 2008 do roku 2014 uvádí tabulka 2 a znázorňuje graf 2. Dle Světového indexu míru se Izrael v porovnání s ostatními státy světa nachází průměrně v pořadí na 143. místě.

Tabulka 2 Vývoj pořadí Izraele dle Světového indexu míru s ohledem na počet hodnocených zemí v letech 2008 - 2014

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pořadí Izraele dle Světového indexu míru	134	137	140	145	147	150	149
Počet hodnocených zemí	138	143	148	153	158	162	162

Zdroj: Vlastní zpracování dle Global Peace Index. *Vision of Humanity* [online] 2015 [cit. 2015-04-25].
Dostupné z: <http://www.visionofhumanity.org/#/page/indexes/global-peace-index>.

Graf 2 Vývoj pořadí Izraele dle Světového indexu míru s ohledem na počet hodnocených zemí v letech 2008 - 2014

Zdroj: Vlastní zpracování dle Global Peace Index. *Vision of Humanity* [online] 2015 [cit. 2015-04-25].
Dostupné z: <http://www.visionofhumanity.org/#/page/indexes/global-peace-index>.

Horší hodnocení oproti Izraeli mají dle Světového indexu míru státy jako např. sousední Sýrie (Světový index míru = 3,65, pořadí Sýrie – 162. místo) a dále pak Irák (Světový in-

dex míru = 3,377, pořadí Iráku – 159. místo). Naopak lepší hodnocení než Izrael má dle Světového indexu míru kupříkladu: Jordánsko 56. místo, Libanon 146. místo, Egypt 143. místo, Saudská Arábie 80. místo, Spojené arabské emiráty 40. místo, Omán 59. místo, Kuvajt 37. místo a mnoho dalších.

Výše uvedené hodnoty Světového indexu míru pro ostatních zemí světa, včetně jejich pořadí, se vztahují k roku 2014. V souvislosti s pořadím těchto států je nutné uvést také skutečnost, že hodnoceno bylo v minulém roce celkem 162 zemí.

4.3 Mapa teroristických útoků na území Izraele

Obrázek 2 Mapa teroristických a bombových útoků

V dnešní době hraje jednu z hlavních hrozeb Izraele terorismus. Na základě teroristických a bombových útoků za posledních 25 let jsem vytvořila tabulku. Na poskytování údajů, jsem

vycházela z knihy Dějiny moderního Izraele od M. Čejky. Z informací, které jsou v tabulce (příloha 1), dále jsem doplnila mapu se zaznamenanými místy útoků. Jedno z ohrožených míst je i Jeruzalém, což je nejnavštěvovanější město, kde se nacházejí historické památky, jaké nikde jinde na světě nenajdeme. Proto si myslím, že i přes to, to některé potenciální návštěvníky neodradí.

Za posledních 25 let se zaregistrovalo několik útoků na Izrael, ať již teroristických nebo bombových. V tabulce (příloha 1) můžeme vidět, o jaké útoky se jednalo. V celém seznamu je zaznamenáno několik bombových akcí na autobusy v Jeruzalémě, Tel Avivu, Afule a také Chadere. Podle informací se radí turistům, aby využívali spíše služeb a cestovali autobusy palestinskými, jelikož nejsou terčem teroristických útoků oproti autobusu izraelských.

Mimo útoků na autobusová nádraží a poté na samotné autobusy, dochází také k podobným činům na noční kluby. K tomuto případu došlo 1. června 2011 v Tel Avivu. Zde bombový útok usmrtil 25 lidí a stovky dalších ohrozil na životech. O dva roky dříve ve stejném městě v baru byli dva lidé zastřeleni a dalších 20 byli ohrožováni. Podobné činy se odehrávají i v restauracích, kde v roce 2004 spáchal sebevraždu palestinský atentátník, kde přišlo o život dalších 11 lidí. K dalšímu teroristickému útoku v Jeruzalémě došlo v březnu (2011), kdy na autobusové zastávce vybuchla bomba, která zabila britskou překladatelku. Jeden z posledních incidentů, ke kterému došlo v Jeruzalémě - Arab z východního Jeruzaléma najel autem do skupiny Izraelců a pak železnou tyčí začal bít další. Zabil při tom jednu osobu a 14 lidí zranil. Policie poté muže zastřelila.

V Haifě se bránili dvěma bombovými útokům dva roky po sobě, v prvním případě čelili napadení na restauraci Maca (2002) a židovsko-arabskou restauraci o rok později.

K dalším bombovým útokům se řadí ty v roce 1997 a 1998, které se odehrály v Jeruzalémě na tržišti. Častým jevem jsou sebevražední atentátníci, kteří přímo na svém těle odpalují nálože trhavin. K těmto činům si vybírají místa s největší koncentrací lidí, mezi nejčastější patří nádraží, restaurace, bary nebo kavárny.

4.4 SWOT analýza turistické destinace Izrael

SWOT analýza Izraele je zaměřena na identifikaci silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb této destinace cestovního ruchu s přihlédnutím k pohledu České republiky:

Tabulka 3 SWOT analýza

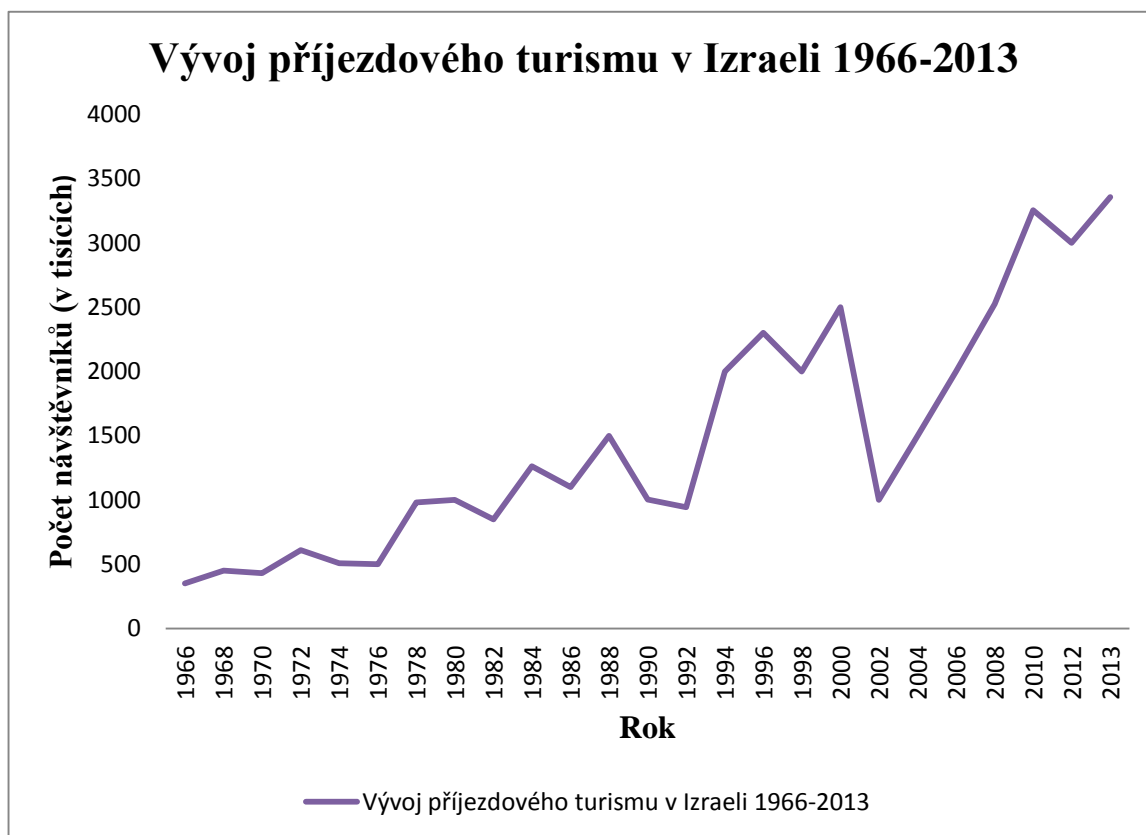
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> ○ moderní stát industriálního charakteru, ○ velké množství přírodních atraktivit a kulturně-historických památek, ○ vědomí významu kulturního dědictví a společenského života v souvislosti s cestovním ruchem, ○ rozšiřování cestovního ruchu do území a lokalit, které jsou z hlediska cestovního ruchu přírodně a společensky hodnotné, ○ důraz na uplatňování udržitelného cestovního ruchu, ○ vysoká úroveň vzdělanosti a dobré informovanosti, ○ zapojení rezidentů do rozvoje cestovního ruchu, ○ koupěschopná poptávka odpovídající orientaci průmyslu České republiky, ○ velice dobré dvojstranné vztahy v rámci politické roviny, ○ vysoká úroveň častých návštěv politického charakteru, ○ činná Česko-izraelská smíšená obchodní komora, ○ přímé letecké spojení Praha – Tel Aviv zabezpečené třemi leteckými dopravci, ○ fungující české velvyslanectví v Tel Avivu, jenž podporuje rozvoj obchodně-ekonomických vztahů Izraele s ČR 	<ul style="list-style-type: none"> ○ zeměpisná vzdálenost Izraele ve vztahu k České republice, ○ ekonomická nestabilita izraelské populace, ○ mezinárodní politika Izraele, ○ politická situace v Izraeli, ○ vztahy Izraele se sousedními státy, ○ byrokratické komplikace importu pro státní odvětví včetně municipalit (offsetové závazky), ○ nezbytnost certifikace majority potravinářských výrobků (tzv. košer potravin), ○ omezené zapojení Izraele do lokální obchodně-ekonomické kooperace,

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> ○ zlepšující se situace v oblasti cestovního ruchu – pozitivní percepce turismu, ○ odstranění kriminality, ○ cílená propagace lázeňského cestovního ruchu, ○ výběr firem z České republiky k etablovaným dodavatelům ze západní Evropy, ○ možnost čerpání zkušeností Izraele v souvislosti se systémem podpory vývozu ze strany státu, dále s aplikovaným vývojem a výzkumem, s propojením vědy a vzdělávání s podnikáním, ○ náležitý poměr kvality a ceny, 	<ul style="list-style-type: none"> ○ poškození nebo dokonce úplné zničení přírodních atraktivit a kulturně-historických památek významných k udržení a rozvoji cestovního ruchu, ○ ztráta materiálně-technické základny důležité pro cestovní ruch, ○ závislost Izraele na intenzitě cestovního ruchu, ○ ztráta připravenosti regionální kultury, ○ nedostatečné využívání vhodných prostředků, ○ zhoršení situace v Izraeli z hlediska bezpečnosti, ○ nevyřešená problematika palestinské části Izraele, ○ politický vývoj v Izraeli, ○ terorismus.

Na základě SWOT analýzy Izraele jako destinace cestovního ruchu bylo identifikováno celkem 13 silných stránek, 8 slabých stránek, 6 příležitostí a 9 hrozeb tohoto státu. Z provedené SWOT analýzy vyplývá, že Izrael disponuje velkým množstvím silných stránek, které převažují nad jeho slabými stránkami a hrozbami. Nutno však podotknout, že hrozby a slabé stránky Izraele převažují nad jeho příležitostmi.

4.5 Analýza příjezdového turismu v Izraeli 1966-2013

Graf 3 Vývoj příjezdového turismu v Izraeli 1966-2013

Zdroj: Vlastní zpracování dle: Israel Central Bureau of Statistics: Tourism 2013;

Tento spojnicový graf nám znázorňuje, jak se vyvíjel příjezdový cestovní ruch v Izraeli v časovém období od roku 1966 až po rok 2013. Graf ukazuje, že cestovní ruch působí kolísavým dojmem, kde vidíme nepravidelné cykly snížení návštěvnosti a následné zvýšení.

4.5.1 Období 1966 – 1990

V roce 1976 vypuklá šestidenní válka způsobila mírný pokles příjezdového turismu o necelé 8%. Zásah to nebyl, když rok nato se cestovní ruch zvýšil. V průběhu války od roku 1969, která probíhala s Egyptem, se opět vývoj posunul směrem dolů na dvě další nadcházející období. Jakmile nebezpečí odeznělo, zvýšil se příjezd turistů o 35%.

4.5.2 Jomkipurová válka

V této fázi nastává pokles příjezdů na delší dobu, kdy nejnižší bod cyklu byl v roce 1976 se ztrátou 19% příjezdů od začátku cyklu. Následující rok zase opět vidíme rychlý růst s 50 procenty příjezdů do Izraele.

4.5.3 Libanonská válka

I když došlo k usmíření s Egyptem, nezastavilo to zpomalení příjezdů na delší dobu kvůli nepokojům s Libanonem. Na grafu je nejnižší bod zaznamenán u roku 1982 s 15% propadem příjezdů. Až v příštím roce se turistický příjezd zvýšil o necelých 17%.

4.5.4 Druhá intifáda

Tohle období se vyznačuje s historicky nejhlubším propadem až o 53% turistických příjezdů, kdy ani v dalším roce se situace viditelně nezměnila (pokles o dalších 30%). Značný podíl na prohloubení příjezdů mají teroristické útoky v roce 2001, které byly spáchány vůči zájmům Spojených států amerických, protože trvali na tom, aby občané USA přestali cestovat na Blízký východ. Vyvrcholení bylo v roce 2002, kdy pokles činil až 68%. Za následek to mělo velké poškození cestovního ruchu, v důsledku toho se zavírali restaurace, kavárny, hotely ale i obchody.

4.5.5 Rok 2013

Z pohledu cestovního ruchu byl rok 2013 pro Izrael rekordním. I když byl 43% pokles příjezdového cestovního ruchu, který Izrael zaznamenal na konci roku 2012 v souvislosti s osmi denním incidentem v pásnu Gazy, výsledkem kterého byli stovky raket vypálených útočníky na izraelská města, se podařilo Izraeli vytvořit nový rekord v počtu turistických příjezdů. V průběhu roku 2013 přijel do země rekordní počet turistů.

4.6 Doporučení a rady potenciálním turistům

4.6.1 Doporučení Ministerstva zahraničních věcí České republiky

V souvislosti s cestováním do Izraele s ohledem na tamější bezpečnostní situaci vydává jistá doporučení turistům také Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. To vzhledem k současné situaci na Blízkém východě a probíhajícím izraelsko-palestinským konfliktům upozorňuje na nemožnost spolehlivého předvídání bezpečnostní situace na izraelském a palestinském území. Z tohoto důvodu doporučuje turistům, aby po dobu svého pobytu v těchto zemích dbali na opatrnost, dodržovali zásadní bezpečnostní pravidla a průběžně sledovali vývoj probíhajících událostí v médiích. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky z dlouhodobé perspektivy nedoporučuje turistům, aby cestovali do Pásmu Gazy. Přinejmenším nabádá ke zvýšené opatrnosti při cestách do blízkosti hranic Gazy. Dále apeluje na zvýšenou opatrnost při cestách do příhraničních oblastí na severu Izraele (zvláště při cestách do Golanských výšin, při cestách v blízkosti hranic s Libanonem), a to důsledku probíhajících ozbrojených konfliktů v Sýrii a situace v Libanonu.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky dále doporučuje obezřetnost v důsledku kriminality v Izraeli, neboť v minulosti již došlo k případům vloupání do automobilů umístěných v odlehlých lokalitách. V této souvislosti nedoporučuje turistům ponechávat v automobilech osobní doklady a cennosti. Rovněž poukazuje na případy okrádání turistů přímo na pláži nebo také na turisticky atraktivních místech.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky dále upozorňuje na trestnost výroby a distribuce drog, včetně jejich držení pro osobní potřebu. Dále poukazuje na zákazy kasin a hazardních her.

Za poměrně bezpečnou destinaci je považováno město Jeruzalém. Také v tomto případě však Ministerstvo zahraničních věcí České republiky vydává určitá doporučení turistům. Jedním z nich je ostražitost na místech, kdy se shromažďuje velký počet lidí. Dále upozorňuje na riziko drobných krádeží v tomto městě. Pro východ města Jeruzalém jsou typické demonstrace se střety s policií, na což Ministerstvo zahraničních věcí České republiky rovněž turisty upozorňuje.

Dále turistům připomíná, že v ultra-ortodoxních židovských čtvrtích je nezbytné zahalující oblečení, a to zvláště v kostelech, synagogách a mešitách. Ženy dále informuje o nepří-

pustnosti kahalot. V souvislosti s pořizováním fotografií upozorňuje na citlivost při focení v muslimských a židovských ortodoxních čtvrtích a připomíná zákaz focení vojenských objektů a příslušníků ozbrojených sil.

V souvislosti s cestováním na území Izraele nedoporučuje Ministerstvo zahraničních věcí České republiky cestovat na Západní břeh země. V případě pohybu turistů v těchto oblastech poukazuje na nutnost opatrnosti po setmění. Výjimku tvoří pouze Jericho, Betlém a oblasti Mrtvého moře. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky turisty dále upozorňuje na možnost vzniku demonstrací a násilných incidentů, a to kdekoliv na izraelském území a zvláště pak v oblastech přilehlých k palestinským uprchlickým táborům či židovským osadám. [48]

5 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ A ROZBOR

5.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jak vnímají potenciální návštěvníci bezpečnost Izraele. Bylo také důležité zjistit, zda je Izrael dostatečně atraktivní zemí, popřípadě z jakých důvodů destinaci respondenti chtějí navštívit a proč ne, jak ji vnímají po bezpečnostní stránce.

5.2 Metodologie výzkumného šetření

Zvolila jsem formu dotazníkového šetření. Byl určený pro potenciální návštěvníky Izraele. Dotazník má celkem 13 otázek. Uzavřené otázky nabízejí několik možných odpovědí, ze kterých si dotazovaný vybírá pouze jednu, která se nejvíce blíží jeho názoru. Dotazník byl vytvořen a umístěn na webovou stránku survio.cz. a měla jsem i tištěné dotazníky. Na vyplnění se podílelo 100 respondentů, převážně studenti, rodina a známý.

5.3 Hodnocení dotazníku

V dotazníku byly vytvořeny otázky týkající se bezpečnosti Izraele. Zaměřila jsem se na potenciální návštěvníky. Zda by chtěli Izrael navštívit, proč ano, z jakých důvodů nikoli. Jaký způsob cesty by zvolili, jak zemi vnímají po bezpečnostní stránce, jakou mají o ní představu, jestli se informují o situaci v zemi. V závěru dotazníku byly umístěny otázky týkající se věku, pohlaví, náboženského vyznání a dosaženého vzdělání.

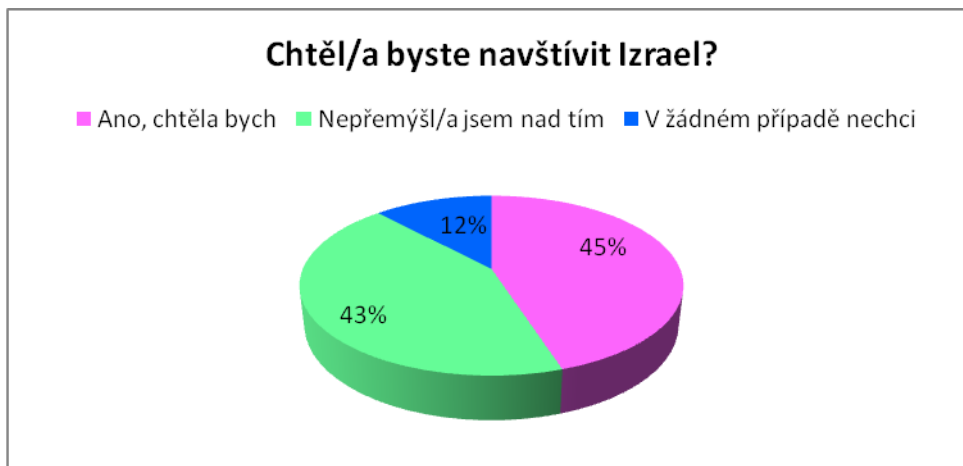

1. Byl/a jste v Izraeli?

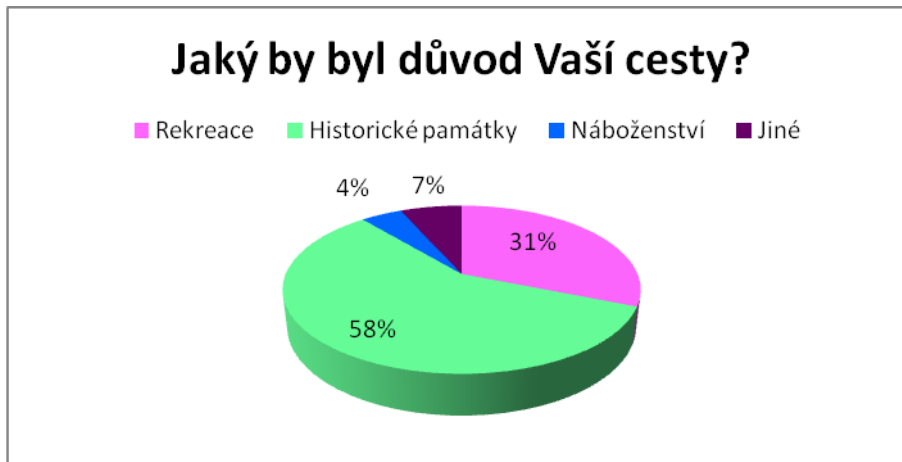
Tato první otázka a hlavně odpovědi, byly zásadní tohoto dotazníku, protože jsem se chtěla především zaměřit na osoby, které zemi nenavštívili. Na otázku, zda navštívili Izrael, odpovědělo kladně pouze 5 respondentů, zbytek 95 lidí zemi zatím nenavštívilo. Proto se dotazník vyvíjel směrem k potenciálním návštěvníkům Izraele.

2. Chtěli byste navštívit Izrael?

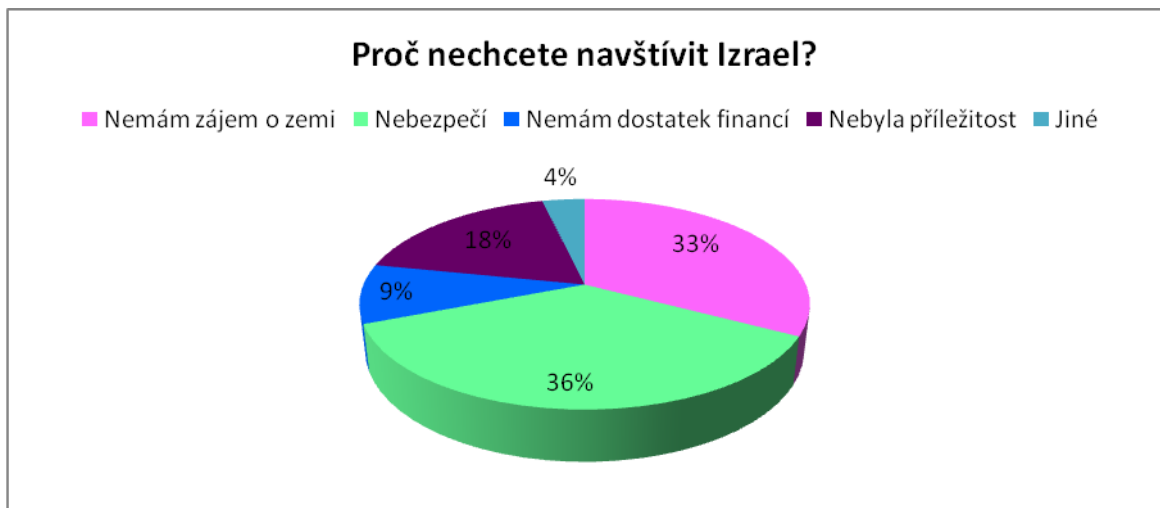
Izrael nemusí každý vnímat jako atraktivní destinaci. Z výzkumu vyplynulo, že 45% respondentů, by se do země chtělo podívat a 43% nad tím neuvažovalo. Zbýlých 12% respondentů by se do země v žádném případě nechtěli podívat. Důvod položení otázky je vysvětlen v následujících dvou grafech.

2. A) Jaký by byl důvod Vaší cesty?

Respondenti, kteří u předešlé otázky odpověděli, že by rádi navštívili Izrael, byli vyznáni k otázce, proč chtějí zemi navštívit. Izrael nabízí spoustu památek spojených s náboženským významem, proto mě zajímalo, jaký důvod cesty si lidé zvolí. Nejčastějším důvodem uváděli návštěvu historických památek celkem 58% na druhém místě s 31% rekreace a odpočinek a jen malé procento (4%) kvůli náboženství.

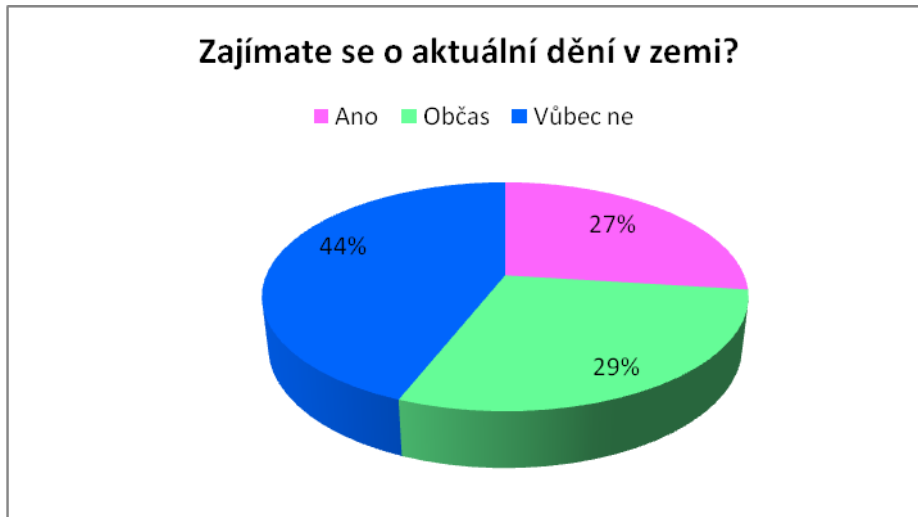
2. B) Proč nechcete navštívit Izrael?

Dotazovaní, kteří u otázky č. 2 odpověděli, že nad cestou do Izraele nepřemýšlejí nebo určitě nechtějí navštívit, byli dále dotazováni, proč zemi nechtějí navštívit, hlavním důvodem bylo zjistit, jestli respondenti uvedou jako možnou příčinu nebezpečí v zemi. Na první místo se řadí nebezpečí s 36% na druhém nezájem o destinaci s celkovými 33%. Dále uvádějí,

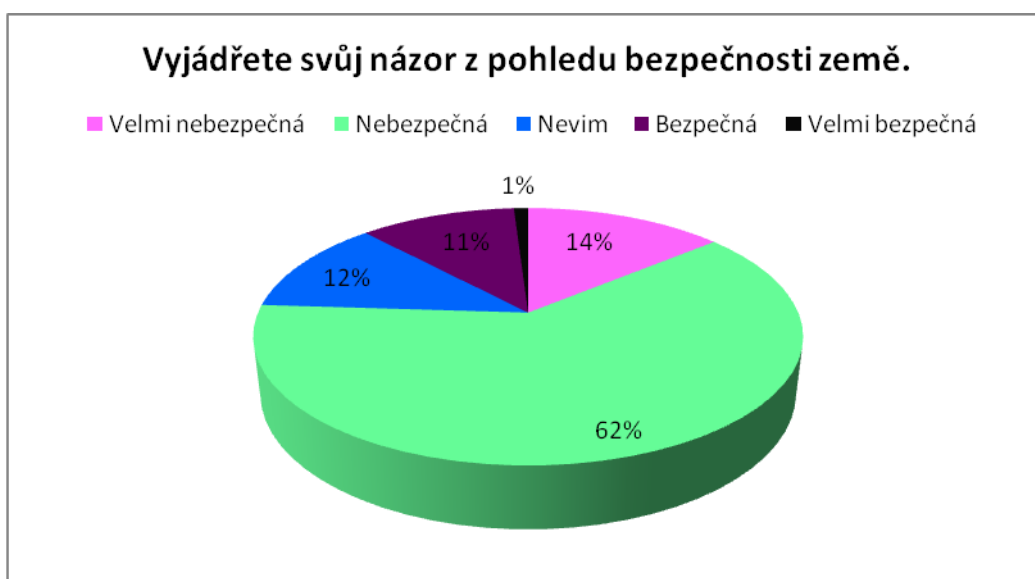
že zatím nebyla příležitost nebo nedostatek financí. Po shrnutí lze říci, že při výběru destinace, hraje důležitou roli bezpečnost.

3. Zajímáte se o aktuální dění v zemi?

Otázkou jsem chtěla zjistit, jestli se dotazovaní zajímají o aktuální dění v zemi a jestli mají všeobecný přehled, co se v zemi odehrává, jestli se o zemi zajímají. Z výzkumu vyšlo, že většina 44% respondentů se vůbec nezajímá, 29% občas nebo příležitostně, a 27% se rádi zajímají.

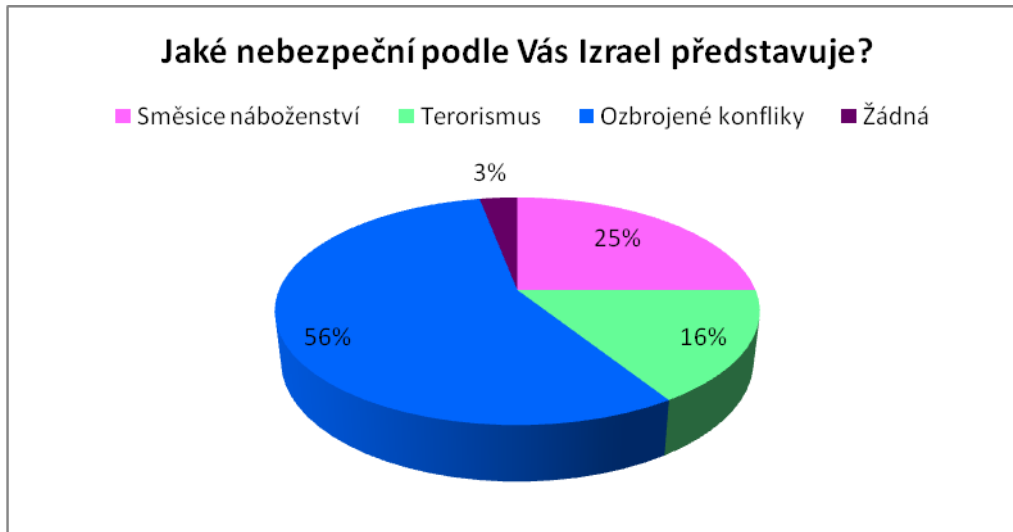
4. Vyjádřete svůj názor na nebezpečnost země.

Dotazovaní vybírali jednu z nabízených pěti odpovědí. Zajímala jsem se, kam Izrael respondenti zařadí, na jakou úroveň v oblasti bezpečnosti. Odpověď byla celkem jasná na

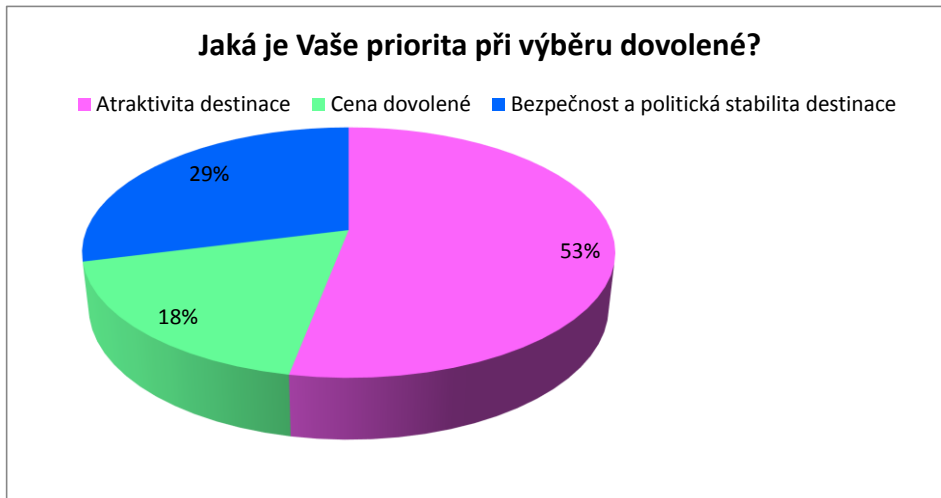
tuto otázku, většina se domnívá, že je Izrael nebezpečný dokonce 14% lidí si myslí, že je velmi nebezpečná a 11% lidí ji považuje za bezpečnou destinaci.

5. Jaké nebezpečí podle Vás Izrael představuje?

Odpovědi na tuto otázku jsem vybírala z problematiky bezpečnosti, kterou jsem prostudovala a také co si myslím podle mě. Z možných odpovědí mohli respondenti vybrat buď směsice náboženství a kultur, terorismus a útoky, ozbrojené konflikty nepokoje ve výběru byla také odpověď žádné nebezpečí, ke kterému se přiklonili 3% dotazovaných. Z toho vyplývá, že potenciální turisté zemi vidí jako rizikovou. Více jak polovina se přiklání k ozbrojeným konfliktům a nepokojům. Myslím, že v tom postoji hraje důležitou roli i média, která nás pravidelně informuje.

6. Jaká je Vaše priorita při výběru dovolené?

Graf ukazuje jaká je hlavní priorita turistů při výběru dovolené. 53 tazatelů – většina vybrala atraktivitu destinace, chtějí nové zážitky poznávat kulturu, navštěvovat zajímavá místa, historické památky. Dále 29 tazatelů odpovědělo, že dávají přednost bezpečné a klidné dovolené. A zbytek tazatelů se hlavně rozhoduje podle finančních prostředků.

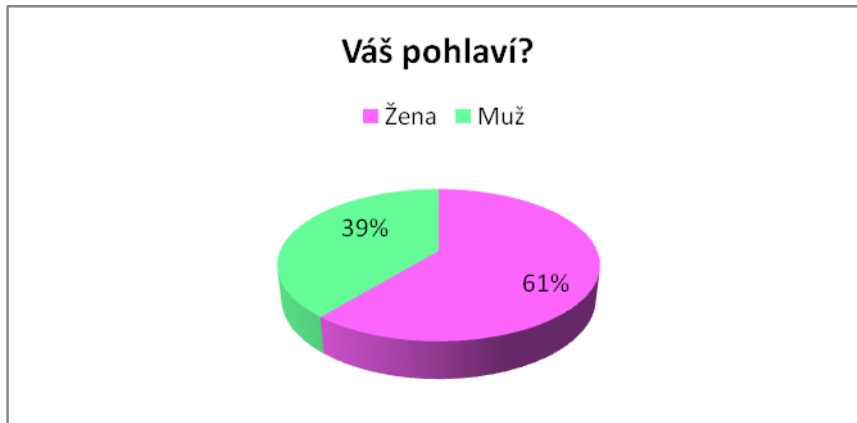
7. Jaký způsob cestování do Izraele byste zvolili?

Je všeobecně znám fakt, že pokud budete cestovat s cestovní kanceláří a jinými agenturami cestovního ruchu, bude cestování bezpečnější, protože zájezdy navštíví předem vybraná a ověřená místa, ve kterých nedochází k ohrožení. Zajímalo mě, jestli respondenti by využili takových služeb, které jsou bezpečné nebo by se pustili individuálně na vlastní pěst.

Z dotazníku jasně vyplynulo, že většina by zvolila bezpečnější cestu (75%) a koupila zájezd přes cestovní kancelář.

8. Vaše pohlaví?

Z celkového počtu respondentů (100), odpovědělo 61 žen a 39 mužů.

9. Váš věk?

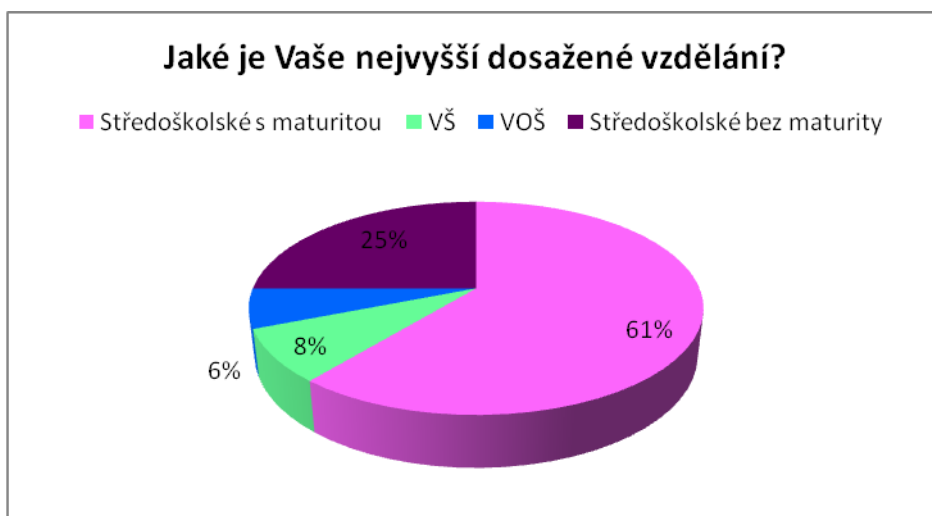
Nejpočetnější a většina dotazovaných je ve věkové hranici 18-26, tuto skupinu tvoří 66 %, jelikož jsem dotazník hlavně měla v elektronické podobě a odpovídali studenti. Další je hranice 26-60, tuto skupino tvoří 33 %. A lidé starší 60 tvoří 4%.

10. Vaše vyznání?

Tazatelé dotazníku se dělí na dvě skupiny o něco víc je ateistů (43%), tedy lidí bez vyznání a druhou skupinu tvoří křesťané s 39%. Zbytek 18 lidí odpovědělo, že je jejich vyznání jiné, než z dvou zmiňovaných.

11. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nejpočetnější skupina se 61% má vzdělání středoškolského s maturitou. 8% dotazovaných má vystudovanou vysokou školu. Středoškolského bez maturity má 25% nebo mají vystudovanou vyšší odbornou školu s 6%.

5.4 Výsledky dotazníkového šetření

Cílem tohoto dotazníkového výzkumu bylo zjistit, jestli je pro potenciální návštěvníky Izrael dostatečně atraktivní destinací. Popřípadě z jakých důvodů by Izrael chtěli navštívit

nebo proč ne, zda uvedou jako možnou příčinu nebezpečí. Dalším cílem dotazníkového šetření mělo být zjištění, jak potenciální návštěvníci zemi vnímají po bezpečnostní stránce, jaké je jejich podvědomí o zemi, popřípadě jaké nebezpečí podle nich Izrael představuje. Z výsledků vyplynulo, že největší obavy lidé mají, co se týče bezpečnosti, ale nehraje zase nejdůležitější roli při výběru destinace, kde se na první pozici dostala atraktivita turistické destinace.

6 SHRNUÍ ANALÝZI BEZPEČNOSTNÍCH RIZIK VE VYBRANÉ DESTINACI

Na základě analýzy bezpečnostních rizik v Izraeli lze konstatovat, že cestovní ruch a nestabilita politické a bezpečnostní situace země spolu vzájemně souvisí a ovlivňují se. K postižení turismu bezpečnostní situací může dojít přímo, kdy je postiženo celé odvětví a turisté jsou terčem teroristických útoků nebo nepřímo, kdy se nejedná o cílené poškození turismu, ale jeho image spojenou s bezpečnostní nestabilitou určitého státu. Právě nepřímé poškození cestovního ruchu je typické pro destinaci Izrael. Uskutečňované teroristické útoky zde nejsou orientovány proti turistům, kteří nejsou ve většině případů ani oběťmi těchto útoků. Důsledky politické a bezpečnostní nestability na turismus dané země se obecně odvíjí od množství nejrůznějších činitelů – kupříkladu od závažnosti a frekvence konfliktů, které ohrožují bezpečnost, od rozdílných segmentů turistů, od jejich odlišných reakcí na vzniklé události atd. Významnou úlohu má v cestovním ruchu image konkrétní země. Izrael se z dlouhodobého hlediska potýká s image nebezpečné turistické destinace. K tomuto přispívá medializace bezpečnostní situace Izraele v médiích. V praxi jsou nebezpečné události v Izraeli koncentrovány do konkrétních oblastí. Turisticky atraktivní místa nejsou obvykle těmito událostmi nikterak dotčena. Tuto skutečnost zkreslují právě média a dále rovněž vlády ostatních zemí světa (zvláště pak Spojených států amerických), které varují své turisty před návštěvou Izraele. Cestovní ruch je v důsledku špatné bezpečnostní situace země postižen poklesem poptávky a upřednostňováním turisticky bezpečnějších destinací. Jistou úlohu zde hraje i konkurenční prostředí, ve kterém jednoduše dochází k nahrazování zájmu z jedné turistické destinace na jinou. Na toto má vliv především atraktivita a ojedinělost samotné turistické destinace. Izrael patří k turistickým destinacím, které disponují takovými atraktivitami (zvláště svatými místy), které nelze spatřit kdekoliv jinde na světě. Z tohoto důvodu je izraelský turismus schopen se za krátký časový interval dostat ze samotného dna až na vrchol. Skupina návštěvníků Izraele je tvořena přibližně z ¼ poutníky. Cestovní ruch Izraele dále těží ze širokého židovského usídlení mimo izraelské území a z podpory nejrůznějších křesťanských evangelických skupin. Tito rovněž tvoří velkou část příjezdového turismu Izraele. Izrael však obecně nepatří k zemím, které by turisté příliš vyhledávali. Tuto skutečnost lze přisuzovat právě špatné a nestabilní bezpečnostní situaci v zemi. Izrael se historicky potýká s celou řadou vnitřních a vnějších konfliktů v podobě ozbrojeného násilí, občanských nepokojů či terorismu. Významným vnitřním konfliktem

s vlivem na cestovní ruch byla občanská válka mezi Izraelci a Palestinci. Situace se zlepšila až uzavřením mírových smluv se dvěma sousedními státy. V současné době však konflikty mezi Izraelci a Palestinci stále přetrvávají. Nutno však podotknout, že příjezdový turismus Izraele vykazuje dlouhodobě se zvyšující trend. Tento trend však byl v minulosti mnohokrát přerušen v důsledku špatné bezpečnostní situace v Izraeli, a to ať už se jednalo o války, ozbrojené konflikty, občanské nepokoje, teroristické útoky a další události. Ke zlepšení cestovního ruchu v Izraeli pak docházelo vždy po zklidnění situace a mírových jednáních. Největší krize izraelského cestovního ruchu byla v období Jomkipurské války. Důvodem poškození izraelského turismu byla právě špatná image země přetrvávající z předešlé války, dále pak zvyšující se mezinárodní izolace státu a ekonomická krize. Další krizí pak byla druhá intifáda. Příčinou poškození izraelského cestovního ruchu byly v tomto případě uskutečňované teroristické útoky ze strany palestinských atentátníků a jejich intenzivní medializace. Vývoj izraelského turismu postihly také teroristické útoky, které však nebyly realizovány v Izraeli, a jejichž příčinou byly arabsko-izraelské konflikty. Uvedený vývoj cestovního ruchu v Izraeli však není možné přisuzovat jen špatné bezpečnostní situaci v zemi, která má v tomto významnou úlohu, ale rovněž ekonomické situaci země a přístupu izraelské vlády. Z hlediska bezpečnosti cestovního ruchu lze kromě výše uvedeného lze zmínit probíhající teroristické útoky a v neposlední řadě environmentální hrozby v podobě povodní, záplav a zemětřesení.

6.1 Návrhy doporučení pro zlepšení bezpečnosti v turistické destinaci

V souvislosti s návrhy doporučení ke zlepšení bezpečnostní situace v Izraeli není možné navrhnout řešení, které by celkově zlepšilo bezpečnost v zemi, a to z toho důvodu, že se jedná o problém na několika úrovních. Ve vztahu k bezpečnosti cestovního ruchu Izraele lze navrhnout dodržování vydaných doporučení a opatření kompetentních orgánů (v podmínkách České republiky Ministerstva zahraničních věcí) ze strany turistů chystajících se k návštěvě do Izraele a turistů již pobývajících v zemi.

ZÁVĚR

Izrael je jednou z nejvyhledávanějších destinací díky svojí dlouhé historii. V zemi najdeme historické památky, zejména náboženského významu, jaké nenajdeme nikde jinde na světě. Lidé sem míří z celého světa, aby mohli navštívit například Jeruzalém, který patří k nejvyhledávanějším místům v zemi nebo Betlém, místo narození Ježíše Krista. Právě tento fakt, může napomáhat turistickému ruchu k rychlejšímu návratu z poklesu vývoje příjezdového turismu, v důsledku horší bezpečnostní situaci, způsobené například během ozbrojených konfliktů, válek, nepokojů, intrád atd. Jelikož se vlivem různých událostí, míra nebezpečí několikrát zvýšila, je vhodné analyzovat úroveň nebezpečí.

Hlavní myšlenkou mé bakalářské práce je identifikovat potenciální rizika v Izraeli. Pro lepší orientaci v problematice, bylo nezbytné více konkretizovat základní pojmy bezpečnosti a jaký mají vztah s cestovním ruchem. Vymezení pojmů se zabývám v první části bakalářské práce. Ve druhé části jsem přiblížila Izrael jako turistickou destinaci s bezpečnostními faktory. Poté jsem analyzovala potenciální rizika v turistické destinaci, kde jsem využila rozdělení do sektorů. Následně jsem na Izrael aplikovala Global Peace index, zhotovila jsem SWOT analýzu silných a slabých stránek a také jsem doplnila mapu Izraele s místy vzniklých teroristických a bombových útoků. Také jsem provedla analýzu příjezdového turistického ruchu, který jsem promítla v grafu.

V závěru práce jsem dotazníkovým šetřením zjistila, jak vnímají potenciální turisté Izrael po stránce bezpečnosti. Většině dotazovaným se Izrael jeví jako rizikovější, ale na druhou stranu se shodli, že bezpečí není prioritou číslo jedna při výběru destinace.

Izrael se bohužel nachází v situaci, která zatím pro tuto chvíli nemá vyhovující řešení, které by mohlo přinést zlepšení bezpečnosti v zemi. Bohužel je velmi obtížné najít kompromis, jaký by vyhovoval oběma stranám, jak Palestincům, tak Izraelcům, ale také důležitou roli hrají okolní státy, protože výhra jedné strany, pokaždé přinese ztrátu nebo prohru té strany druhé.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 327 s. ISBN 9788073675400
- [2] ZEMAN, Petr. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. 1. vyd. Brno: Ústav strategických studií Vojenské akademie v Brně, 2002, 186 p. ISBN 8021030372.
- [3] BUZAN, Barry, Ole WAEVER a Jaap de WILDE. *Bezpečnost: nový rámec pro analýzu*. 1. Vyd. Překlad Ivo Lukáš. Brno: Centrum strategických studií, 2005, 267 s. Současná teorie mezinárodních vztahů. ISBN 8090333362
- [4] BALABÁN, Miloš a Libor STEJSKAL. *Kapitoly o bezpečnosti*. Druhé, změněné a doplněné vydání. Praha: Vydala Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2010, ©2010., 483 pages. ISBN 802461863x
- [5] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 327 s. ISBN 9788073675400
- [6] BOŽEK, František a Rudolf URBAN. *Management rizika: obecná část*. Vyd. 1. Brno: Univerzita obrany, 2008, 145 s. ISBN 978-80-7231-259-7.
- [7] EICHLER, J.: Jak vyhodnocovat bezpečnostní hrozby a rizika dnešního světa. *Obrana a strategie*, 2004, roč. 4, č. 2, str. 13–18
- [8] ANTUŠÁK, Emil. *Úvod do teorie krizového managementu I*. Vyd. 2. Praha: Oeconomica, 2003, 97 s. ISBN 80-245-0548-7.
- [9] ŠEFČÍK Vladimír. *Analýza rizik*. Vyd. 1 Zlín: Universita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009, ISBN 978-807-3186-968.
- [10] INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch: [základy]*. Vyd. 2. přeprac. V Praze: Oeconomica, 2009, 121 s. ISBN 9788024515694.
- [11] Malá V.: Základní otázky vymezení cestovního ruchu, publikováno v Indrová J.a kol.: *Cestovní ruch (základy)*, Oeconomica 2007, str. 11, ISBN 978-80-245-1252-5
- [12] HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna, 2011. ISBN 978-80-7373-107-6.

- [13] OLD.CZECHTOURISM.CZ. *Charakteristika cestovního ruchu* [online]. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://old.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>
- [14] MALÁ, Vlasta. *Cestovní ruch: (vybrané kapitoly)*. Vyd. 1. V Praze: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999, 83 s. ISBN 8070794437.
- [15] Bieger, T. — Weibel, C.: Möglichkeiten und Grenzen des kooperativen Tourismusmarketing - Schaffung von Tourismussystemen als Strategien gegen Destinationsähnliche Konkurrenzprodukte. In: Destination Marketing - Reports of the AIEST Congress 1998, 1998, St. Gallen, AIEST, s. 167–200.
- [16] PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní turismus: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 251 s. ISBN 978-80-247-4862-7.
- [17] SOCR.CZ. *Globální etický kodex cestovního ruchu Světové organizace cestovního ruchu* [online]. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.socr.cz/clanek/clanek-5025/>
- [18] INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch: [základy]*. Vyd. 2. přeprac. V Praze: Oeconomica, 2009, 121 s. ISBN 9788024515694.
- [19] INDROVÁ, Jarmila a kol.: *Mezinárodní cestovní ruch: vybrané kapitoly*. Praha: Oeconomica, 2007, str. 9–15
- [20] RYGLOVÁ, Kateřina, Michal BURIAN a Ida VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011, 213 s. ISBN 9788024740393.
- [21] MANSFELD, Yoel, PIZAM, Abraham. *Tourism, security and safety: from theory to practice*. 1st ed. Burlington, Mass: Elsevier Butterworth-Heinemann, 2006. ISBN 978-075-0678-988.
- [22] MVCR.CZ. *Definice pojmu terorismus* [online]. 2009 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>
- [23] IHNED.CZ. *Terorismus odrazuje hlavně turisty* [online]. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-14092350-terorismus-odrazuje-hlavne-turisty>

- [24] KREJČÍ, Oskar. *Mezinárodní politika*. 5. upr. vyd., V Ekopressu 4. Praha: Ekopress, 2014, 803 s. ISBN 978-80-87865-07-1.
- [25] ROZVOJOVKA.CZ. *Současná bezpečnostní rizika* [online]. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z:<http://www.rozvojovka.cz/globalni-bezpecnost-a-rozvoj>
- [26] GEOGRAPHY.CZ. *Ozbrojené konflikty ke konci studené války* [online]. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z:<http://geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2011/03/2-5.pdf>
- [27] WAISOVÁ, Šárka. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 206 s. Politologie (Portál). ISBN 80-7178-390-0.
- [28] *Cestování včera a dnes: revue pro průvodce a pracovníky cestovního ruchu*. Praha: Vysoká škola obchodní v Praze, 2004-^^. ISSN 12146501. 4x ročně
- [29] WORLD TREND.CZ *Je ta destinace bezpečná?* [online]. Praha, 2009 [cit. 2015-04-21]. Dostupné z: <http://www.world-trend.cz/2013/07/bezpecna-destinace/>
- [30] HEJNA, Aleš. *Terorismus ve světě a cestovní ruch: „Česká republika – bezpečná destinace“*. Praha: Czech tourism, 2011
- [31] VISION OF HUMANITY.ORG: *2014 Global peace index*. [online]. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z:<http://www.visionofhumanity.org/#/page/our-gpi-findings>
- [32] WORLD ECONOMIC FORUM.ORG: *The Travel & Tourism Competitiveness*. [online]. 2013. vyd. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z:http://www3.weforum.org/docs/WEF_TT_Competitiveness_Report_2013.pdf
- [33] GIS.ZCU.CZ: *Geografie cestovního ruchu. Politické faktory* [online]. [cit. 2015-04-21]. Dostupné z:<http://gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch16.html>
- [34] IZRAEL.SVĚTADÍLY.CZ. : *Základní charakteristika* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://izrael.svetadily.cz/info/>
- [35] RÁKOS, Tomáš. *Izrael účtuje s válkou. Už dostala jméno*. *Aktuálně.cz* [online] 2007 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/izrael-uctuje-s-va-kou-uz-dostala-jmeno/r~i:article:384911/>.
- [36] ZPRAVY.IDNES.CZ. : *Největší teroristické útoky za posledních 30 let* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z:

<http://zpravy.idnes.cz/zahranicni.aspx?y=zahranicni%2Fnejvetsiteroristickeutokyza poslednich30let.htm>

[37] ERETZ.CZ. : *Izrael tři teroristické útoky dva mrtví teroristé* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://eretz.cz/2015/04/izrael-tri-teroristicke-utoky-dva-mrtvi-teroriste/>

[38] ZAHRANIČNÍ.IHNED.CZ. : *Blízký východ po útocích nožem zemřelo několik izraeleců* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://zahranicni.ihned.cz/blizky-vychod/c1-63089160-po-utocich-nozem-zemrelo-nekolik-izralecu>

[39] MANSFELD, Yoel. Cycles of War, Terror, and Peace: Determinants and Management of Crisis and Recovery of the Israeli Tourism Industry. In *Journal of Travel Research*, 1999, vol. 38, no 1. ISSN 0047-2875.

[40] ZAHRANIČNÍ.EUROZPRAVY.CZ. : *Blízký východ etiopští židé se bouří* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/blizky-vychod/119710-etiopsti-zide-se-bouri-strety-v-izraeli-se-vyzadaly-68-zranenych/>

[41] LIDOVKY.CZ. : *Za nepokoje v Izraeli mohou i židovští radikálové* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/za-nepokoje-v-izraeli-mohou-i-zidovsti-radikalove-tvrdi-expert-pvw-/zpravy-svet.aspx?c=A141121_145523_in_zahranici_mmu

[42] BUSINESSINFO.CZ. : *Izrael ekonomická charakteristika země* [online]. [cit. 2015-05-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/izrael-ekonomicka-charakteristika-zeme-18664.html#sec1>

[43] ZTIS.CZ *Izrael není připraven na zemětřesení většího rozsahu, varoval* [online] 2013 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ztis.cz/rubrika/izrael/clanek/izrael-neni-pripraven-na-zemetreseni-vetsiho-rozsa>.

[44] ZTIS.CZ *Židovský tiskový a informační servis* [online] 2013 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ztis.cz/rubrika/izrael/clanek/izrael-zasahly-prudke-boure-snih-povodne>.

[45] FINANČNÍ NOVINY. *Počasi* [online] 2015 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/chladne-pocasi-a-zaplavy-suzuji-izrael-a-palestinska-uzemi/1167290>.

[46] ZTIS.CZ Přes milion litrů uniklé ropy ohrožuje Aravu i Ejlat. *Židovský tiskový a informační servis* [online] 2014 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.ztis.cz/rubrika/izrael/clanek/ekologicka-katastrofa-pres-milion-litru-unikle-ropy-ohrozuje-aravu-i-ejlat>.

[47] VISION OF HUMANITY. *Global peace index* [online] 2015 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <http://www.visionofhumanity.org/#/page/indexes/global-peace-index>.

[48] MZV.CZ: Specifika, bezpečnostní situace, doporučení turistům. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online] 2015 [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/izrael/cestovani/other.html.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

UNWTO United Nations World Tourism Organization – světová organizace cestovního ruchu

WTO World Trade Organization – světová obchodní organizace

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Global Peace Index.....	21
Obrázek 2 Mapa teroristických a bombových útoků	32

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Vývoj Světového indexu míru Izraele v letech 2008 – 2014.....	30
Tabulka 3 Vývoj pořadí Izraele dle Světového indexu míru s ohledem na počet hodnocených zemí v letech 2008 - 2014.....	31
Tabulka 5 SWOT analýza.....	34

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1	Vývoj Světového indexu míru Izraele v letech 2008 – 2014.....	30
Graf 2	Vývoj pořadí Izraele dle Světového indexu míru s ohledem na počet hodnocených zemí v letech 2008 - 2014	31
Graf 3	Vývoj příjezdového turismu v Izraeli 1966-2013.....	36

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA PI: TERORISTICKÉ A BOMBOVÉ ÚTOKY NA ÚZEMÍ IZRAELE

PŘÍLOHA PII: DOTAZNÍK V TIŠTĚNÉ PODOBĚ

PŘÍLOHA P I: TERORISTICKÉ A BOMBOVÉ ÚTOKY NA ÚZEMÍ IZRAELE

Tabulka 1: Tabulka teroristické a bombové útoky na území (Čejka 2011)

KDY	UDÁLOST	KDE	OB ĚTI
6. 4 1994	BOMBA V AUTOBUSE	AFULA	7
19.10 1994	BOMBOVÝ ÚTOK NA AUTOBUS	TEL-AVIV	22
6.1 2001	SEBEVRAŽEDNÝ ÚTOK	TEL-AVIV	21
2.3 2002	TERORISTICKÝ ÚTOK NA ŽIDOVSKOU ČTVRŤ	JERUZALÉM	11
5. 1 2003	ÚTOK NA AUTOBUSOVÉ NÁDRAŽÍ	TEL-AVIV	22
20.8 2003	BOMBOVÝ ÚTOK NA AUTOBUS	JERUZALÉM	23
3.10 2003	ÚTOK NA RESTAURCI ŽIDOVSKO-ARABSKOU	HAIFA	21
29.2 2004	BOMBOVÝ ÚTOK NA AUTOBUS	JERUZALÉM	11
30.8 2004	ÚTOK V CENTRU MĚSTA	BEERŠEVA	16
16. 7 2004	BOMBOVÝ ATENTÁR NA RESTAURACI	TEL-AVIV	12
30.7 2008	TŘI EXPLOZE V PÁSMU GAZY	PÁSMO GAZY	6
1.7 2008	ÚTOK BULDOZÉREM	JERUZALÉM	16
18.11 2008	UKRYTÁ BOMBA V AUTOMOBILU ZABIJE MAFIÁNA JAAKOVA ALPERONA	TEL-AVIV	1
BĚHEM ROKU 2008 BYLO ZABITO PŘI VZÁJEMNÉM IZRAELSKO-PALESTINSKÉM NÁSILÍ: IZRAELCI – 36 PALESTINCI – 441			
14.11 2012	IZRAELSKÉ LETECTVO ZAÚTOČILO NA PÁSMO GAZY	PÁSMO GAZY	133
2.1 2013	NEPOKOJE VE VESNICI JALoud U RAMALLÁHU	ROMALLÁH	3
16.1 2013	NEPOKOJE VYVOLANÉ PALESTINCI	BETLÉM	2
18.11 2014	MASAKR V SYNAGOZE A ÚTOKY NOŽEM PO CELÉM IZRAELI	JERUZALÉM	4

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK V TIŠTĚNÉ PODOBĚ

Dobrý den,

Jmenuji se Kolářová Alice a studuji na Univerzitě Tomáše Bati v Uherském Hradišti, v rámci vypracování své bakalářské práce jsem se rozhodla využít dotazník, tímto Vás žádám o jeho vyplnění. Výsledky z dotazníku mi budou nápomocny k řešení problematiky, která se týká analýzy rizik turistických zájezdů do vybrané destinace – Izrael.

Děkuji za Váš čas!

1. Byl/a jste v Izraeli?

- Ano
- Ne

2. Chtěli byste navštívit Izrael?

- Ano, chtěla bych
- Nepřemýšlel/a jsem nad tím
- V žádném případě nechci

2. A) Jaký by byl důvod Vaší cesty?

- Rekrece
- Historické památky
- Náboženství
- Jiné

2. B) Proč nechcete navštívit Izrael?

- Nemám zájem o zemi
- Nebezpečí
- Nemám dostatek financí
- Nebyla příležitost
- Jiné

3. Zajímáte se o aktuální dění v zemi?

- Ano
- Občas
- Vůbec ne

4. Vyjádřete svůj názor na nebezpečnost země.

- Velmi nebezpečná
- Nebezpečná
- Nevím

- Bezpečná
- Velmi bezpečná

5. Jaké nebezpečí podle Vás Izrael představuje?

- Směsice náboženství
- Terorismus
- Ozbrojené konflikty
- Žádná

6. Jaká je Vaše priorita při výběru dovolené?

- Atraktivita destinace
- Cena dovolené
- Bezpečnost a politická stabilita destinace

7. Jaký způsob cestování do Izraele byste zvolili?

- Cestovní kancelář
- Cestovní agentura
- Individuálně

8. Vaše pohlaví?

- Žena
- Muž

9. Váš věk?

- 18-26
- 26-60
- 60+

10. Vaše vyznání?

- Ateista
- Křesťan
- Jiné

11. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Středoškolské s maturitou
- VŠ
- VOŠ
- Středoškolské bez maturity